

Kezdeményezésünk céljai

Társadalmunknak megújulásra van szüksége. Magyarország lehetne sokkal élhetőbb és barátságosabb hely - csak rajtunk múlik.

Ma a demokratikus politika hitelvesztése a társadalmi szolidaritás alapjait és a demokráciába vetett bizalmat veszélyezteti. Az ország polgárai elfordulnak a közügyektől, így érdemi ellenőrzés nélkül hagyják a politikát. A gazdaság a korrupció foglya, a biztos megélhetés egyre többek számára elérhetetlennek tűnik. Miközben elfogadhatatlan mértékűek az egyenlőtlenségek, a közterheket viselő szűk rétegről nem lehet több bőrt lehúzni. A gyengén képviselt közérdekkel szemben könnyen érvényesülő szűk csoportérdekek tönkreteszik körülöttünk a környezetet, és veszélyeztetik utódaink életlehetőségeit.

Lehetséges a megújulás, ha felismerjük és elhisszük, hogy tehetünk érte, és hajlandóak vagyunk együttműködni egymással.

A megújulás vezérfonala meggyőződésünk szerint három alapvető érték következetes képviselete és érvényesítése. Ezek

- a fenntarthatóság, az emberhez méltó környezetért, az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeiért és a globális ökológiai kérdésekért viselt felelősség,
- a társadalmi igazságosság és integráció, a generációkon át öröklődő kirekesztettség elleni határozott fellépés,
- a valódi részvétel és az önrendelkezéson alapuló demokrácia, amelyben az állam elszámoltatható, és az állampolgárok részt vállalnak a közügyek intézésében.

Röviden: a fenntarthatóság, az igazságosság, és a részvétel.

Ezek képviseletére szervezünk pártot.

E három érték szorosan összefügg.

Századunkban a fenntarthatóság fogalma jelöli ki a felelős politizálás kereteit. Jelenleg az emberiség jóval a megújuló-képessége felett használja és terheli a Földet. Ha azt akarjuk, hogy az utódaink is egy lakható bolygóra szülessenek, ezen sürgősen változtatnunk kell. Nem hivatkozhatunk a tehetetlenségünkre: Magyarország a világ vezető gazdasági hatalmának, az Európai Uniónak a tagállama, ami számos lehetőséget kínál a cselekvésre. Az ökológiai fenntarthatóság azonban önmagában, igazságosság és társadalmi részvétel nélkül megvalósíthatatlan. Az ökoszisztéma és az emberi társadalom viszonya csak akkor lehet fenntartható, ha a társadalom belső viszonyai maguk is fenntarthatóak.

A politikai kérdések többsége erkölcsi kérdés: arról szól, hogy az emberi személy méltóságával és egymás iránti felelősségünkkel összhangban a közügyeket hogyan helyes intézni, a társadalmi együttműködés eredményeként létrejött javakat hogyan méltányos elosztani. Az igazságosság fogalma nélkülözhetetlen, még ha a rá minduntalan hivatkozó hazai politikai erők hitelvesztése le is járatta ezt a szót. A globalizáció körülményei között a tőke és a társadalom közti erőviszonyok egészen másképp alakulnak, mint akár néhány évtizeddel ezelőtt. Közös felelősségünk megakadályozni egész társadalmi csoportok leszakadását és elszigetelődését, a társadalmi kirekesztettség nemzedékek közötti átöröklődését. Megengedhetetlen, hogy ma Magyarországon az adókból fenntartott intézményrendszerek a társadalmi egyenlőtlenségeket erősítsék, ahelyett, hogy csökkentenék.

Ahhoz, hogy a nemzetállami demokráciák sikerrel vehessék fel a harcot a globális egyenlőtlenségek és a jövő kizsákmányolása ellen, új megoldásokra van szükség. Megértve a kapitalizmus logikáját, okos közpolitikákat és intézményeket kell alkotni, amelyek az önérdéket követő szereplők versengését úgy szabályozzák, hogy közben biztosítják a közjó megvalósulását is. Vissza kell hódítani a demokratikus intézményeket a sorsunkat alakító döntések meghozásában való részvétel számára. Csak a közügyekben felkészülten részt vevő állampolgárok közössége képes a képviselői rendszer felett olyan ellenőrzést gyakorolni, amely szavatolja, hogy a nevükben megszülető döntések valóban a közjót, ezen belül az igazságosságot és a fenntarthatóságot szolgálják. A részvétel azonban nemcsak a jó kormányzás eszköze, hanem cél is, amely az emberi személy önrendelkezés iránti igényéből fakad, s amely a demokráciának egyedülálló erkölcsi értéket ad. Meggyőződésünk, hogy országunkban az antidemokratikus politikai szélsőségek felerősödésének valódi oka a demokrácia erkölcsi hitelvesztése, amelynek egyetlen hosszú távú ellenszere a részvétel.

Célunk egy olyan Magyarország,

- ahol jól-létünket nem a természeti rendszerek tönkretétele révén és nem a jövő nemzedékek rovására, hanem az ökológiai korlátok figyelembevételével, a természetes folyamatokkal együttműködve biztosítjuk.
- Amelyben az ország valamennyi polgára - a városokban és vidéken is - egészséges és szép környezetben élhet, s amely ezt az utódaink számára is lehetővé teszi.
- Amely szomszédaival együttműködve megóvjá lakóit és természeti rendszereit a határainkon túlról érkező szennyezésektől, miközben felelősen részt vállal a globális ökológiai problémák orvoslásában.
- Ahol tudjuk, hogy mit eszünk, és biztosak lehetünk az élelmiszereink jó minőségében.
- Ahol a közlekedés és az energiagazdálkodás kíméletesen, az egészségünk és a bolygó jövője iránti felelősséggel működik.
- Amely nem sodródó, követő járadéklesője az európai integrációnak, hanem kezdeményező, formáló ereje tágabb hazánknak, az Európai Uniónak, azoknak az igazságossági és fenntarthatósági céloknek az elérése érdekében, amelyekhez egy-egy nemzetállam ereje kevés.
- Amelyben közösen megszüntetjük a szegénység emberi méltósággal összeegyeztethetetlen formáit, a szegénység nemzedékek közti átörökítését.
- Amelyben a munka és a társadalmi együttműködés világából egyetlen csoport sincs kirekesztve.
- Amelyben az alapvető közjavakhoz és közszolgáltatásokhoz mindenki jó minőségben hozzáfér.
- Amelyben mindenki élvezzi a közösség szolidaritása által nyújtott alapvető biztonságot, és esélye van a személyisége és a képességei kibontakoztatására.
- Amelyben a politikai sikernek nem a gazdasági teljesítmény növekedése az egyetlen mértéke, hanem a létrehozott érték igazságos elosztása is.
- Ahol a teljesítménynövekedés alapja nem a nyersanyagok és természeti erőforrások növekvő használata, hanem a növekvő foglalkoztatás és a humán tőke.
- Amelyben a demokratikus politika nem megközelíthetetlen, zárt csoportok hatalmi harca, hanem a közös ügyeinkről szóló, mindenki számára nyitott, átlátható és ellenőrizhető vita és döntéshozatal.
- Amelyben a gazdasági élet szereplői méltányos és kiszámítható szabályok alapján, olyan játéktéren versenyeznek egymással, amely nem lejt senki irányába.
- Ahol a kormányzati kultúrát az átláthatóság, a felelősség és a távlatos gondolkodás jellemzi, a titkok erdeje, a következménynélküliség, a klientúrák kiszolgálása és pillanatnyi politikai előnyök hajszolása helyett.
- Ahol a közéletben az értelmetlen gyűlölködést felváltja a tartalmi kérdésekre különböző értékválasztások alapján adott válaszok vitája, s ahol az alapvető szabadságjogokat, politikai jogokat és intézményeket nem éri támadás, vagy ha mégis, a különböző politikai nézeten lévő demokraták ezek megvédésében számíthatnak egymásra.

E célok megvalósítása érdekében hét, egymással szorosan összefüggő cselekvési programot javasolunk.

1. Társadalmi integráció program

olyan országban akarunk élni, ahol mindenki számít.

- 1.1. A foglalkoztatás bővítése.
- 1.2. Részvétel a fenntartásban, egyenlőség a minőségi hozzáférésben a közszolgáltatások területén.
- 1.3. Esélyt adó iskolarendszer.
- 1.4. Kiszámítható és fenntartható nyugdíjrendszer.
- 1.5. A roma közösségek társadalmi befogadása.
- 1.6. A lakhatás védelme.
- 1.7. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége.
- 1.8. Hatékonyabb szociális ellátórendszer.

2. Fenntartható vidék program

olyan országban akarunk élni, ahol vidéken is van jövő.

- 2.1. Új finanszírozási és támogatási rendszer a vidék társadalmi fenntarthatóságáért.
- 2.2. Egyenlő hozzáférés a közösségi szolgáltatásokhoz.
- 2.3. A foglalkoztatás javítása a vidéki térségekben.
- 2.4. A térségi és közösségi közlekedés fejlesztése az esélyegyenlőségért.
- 2.5. A táji és ökológiai viszonyokhoz alkalmazkodó, a helyi társadalmat erősítő mezőgazdaság.
- 2.6. Több lábon álló vidéki gazdaság.

3. Részvétel, átláthatóság és tiszta közélet program

olyan országban akarunk élni, ahol a szavaknak súlya, a tetteknek következménye van.

- 3.1. Ellenőrzött és korlátozott közjogi hatalom.
- 3.2. A politikai mező felszabadítása.
- 3.3. A társadalmi részvétel erősítése.
- 3.4. Átlátható államot és védett magánszférát.
- 3.5. A korrupciót gerjesztő viszonyok és a következménynélküliség felszámolása.

4. Kiszámítható gazdaságpolitika, fegyelmezett költségvetési politika, áttekinthető szabályozás program

olyan országban akarunk élni, ahol nem kell kerülgetni a szabályokat.

- 4.1. Kiszámítható gazdaságpolitika.
- 4.2. Fegyelmezett és hiteles költségvetési politika.
- 4.3. Egyszerű adórendszer kivételek nélkül.
- 4.4. Áttekinthető üzleti szabályozás, a korrupció visszaszorítása.

5. Kormányzati felelősség program

olyan országban akarunk élni, ahol az állam jó gazdája közös javainknak.

- 5.1. Stratégia, eredménymérés és visszacsatolás a kormányzati működésben.
- 5.2. Átlátható és együttműködő kormányzás.
- 5.3. Munkaerő-kiválasztás és előmenetel: kompetens, autonóm, felelős köztisztviselők.
- 5.4. Önkormányzatok: közszolgáltatások hatékonyan és jó minőségben.
- 5.5. Kiszámítható, nem részrehajló, ügyfélbarát hatóságok és bíróságok.

6. Életminőség, egészség és fenntarthatóság program

élni akarunk ebben az országban, nem túlélni.

- 6.1. Élelmiszerbiztonság és élelmiszer-önrendelkezés.
- 6.2. Egészségmegőrzés, az egyenlőtlenség visszaszorítása, minőségbiztosítás, és felelős gazdálkodás az egészségügyben.
- 6.3. Felelős klímapolitika és energiagazdálkodás.
- 6.4. Élhető, egészséges városi környezet.
- 6.5. Vizeink védelme.
- 6.6. Erdeink védelme.
- 6.7. Fenntartható termelés és fogyasztás, fenntartható hulladékgazdálkodás; szemléletformálás.

7. Közös Európával egy jövőbarát világért program

olyan országban akarunk élni, amely alakít a világ sorsán.

- 7.1. Szociális és szolidáris Európa.
- 7.2. A nemzeti kisebbségek kulturális identitásának védelme a multikulturális Európában.
- 7.3. Demokratikus Európa.
- 7.4. Fenntartható Európa.
- 7.5. Demokratikus globális együttműködés.

1. Társadalmi integráció program

A megoldandó probléma

A társadalmi egyenlőtlenségek mai magyarországi mértéke elfogadhatatlan. A népesség csaknem egyötöde szegénységben, ebből hétszáz ezer ember mélyszegénységben él. Munkára, tanulásra alig van esélyük, az alapvető közszolgáltatásokhoz az átlagnál jóval kevésbé, vagy rosszabb minőségben férnek hozzá, és ezeket a hátrányokat gyermekeik is megöröklik. A rendszerváltás sokkja néhány év alatt leértékelt a meglévő tőkeállomány és emberi tőke jelentős részét, amire a jóléti ellátórendszer csak tüneti kezeléssel, a társadalmi feszültségek enyhítésével válaszolt. A munkaerőpiacon rossz egyensúly alakult ki. A kiterjedt jóléti ellátások magasan tartják az államháztartási kiadásokat, ami bevételi kényszert teremt, emiatt az adók és járulékok is magasak. Ez - azon túl, hogy a szűk teherviselő réteget irreális mértékben terheli - a minimálbér adott szintje mellett a termelékenységük fölé emeli a képzetlenek bérköltségét, így alacsony a munkaerő-kereslet és a foglalkoztatás. A tartós munkanélküliség és inaktivitás szegénységhez, és a szegénység generációs újratermelődéséhez vezet, és újabb szociális kiadásokra teremt igényt: ezzel bezárul a kör. Ha minden így marad, az alacsony aktivitási arány és a kényszervállalkozások magas aránya miatt két évtizeden belül félmillió idős embernek nem lesz az emberhez méltó élet feltételeit biztosító nyugdíja. Az adókból olyan oktatási rendszert tartunk fenn, amely az életesélyek öröklött egyenlőtlenségét, ahelyett, hogy csökkentené, tovább növeli. Nemzetközi összehasonlítás-

ban a magyar iskolák között óriásiak a minőségi eltérések, szélsőséges a diákok etnikai és társadalmi helyzet szerinti elkülönítése. Részben emiatt az oktatásból korán kilépők nem tanulják meg a később nélkülözhetetlenné váló további ismeretszerzéshez szükséges alapkészségeket. A származásból vagy fogyatékosságból eredő hátrányokat tovább növeli a társadalom és a munkáltatók előítéletessége. A kilátástalan nyomort és kirekesztettséget a szétaprózott szociális ellátórendszer csak enyhíti, de sem megszüntetni, sem megelőzni nem tudja. Miközben Magyarországon már ma több a lakás, mint a család, az effektív hajléktalanok száma legalább 25 ezer, több mint száz ezren élnek szegregált, lakhatásra alig alkalmas telepeken, és mintegy másfélmillióyan komfort nélküli, félkomfortos vagy szükséglakásban. Ehhez képest az állami lakástámogatás mintegy háromnegyedét a saját tulajdonú lakás megszerzésének támogatására költjük, amit 60%-ban a felső jövedelmi ötödhöz tartozók vesznek igénybe.

A program elemei

MUNKA NÉLKÜL NEM MEGY

Olyan országban akarunk élni, ahol érdemes és lehet dolgozni.

1.1. A foglalkoztatás bővítése.

Évente egy százalékkal növeljük a foglalkoztatási rátát. Ezt a munkanélküliek motiválásának erősítésével, az alternatív kivonulási utak (főleg a rokkantnyugdíjazás) szűkítésével, a képzetlenekre fókuszáló aktív munkaerőpiaci programokkal, a munkába állás előtt álló akadályok (a magas közlekedési költségek, a bölcsődei férőhelyek szűkössége, a diszkrimináció) lebontásával akarjuk elérni. Négy év alatt 25 százalékkal csökkentjük a minimálbér teljes bérköltségét, elsősorban a munkáltatói járulékok csökkentésével (a részleteket ld. az 1. sz. mellékletben), ugyanakkor a dolgozó szegények számára is elérhetővé tesszük a szociális segélyeket.

EGYENLŐ ALAPRÓL

Olyan országban akarunk élni, ahol az életminőség nem helyrajzi kérdés.

1.2. Részvétel a fenntartásban, egyenlőség a minőségi hozzáférésben a közszolgáltatások területén.

Minőségi, az esélyegyenlőséget hatékonyan szolgáló közszolgáltatásokat akarunk, amelyek fenntartásában a társadalom sokkal nagyobb hányada vesz részt, mint eddig, és amelyekhez lakóhelytől, társadalmi helyzettől függetlenül mindenki közel egyenlő eséllyel jut hozzá. Ennek érdekében a legális foglalkoztatás bővítésével, az adókedvezmények és kivételek számának csökkentésével (vö. 4.3. pont) növeljük a közszolgáltatások fenntartásában résztvevők arányát. A hozzáférési egyenlőtlenségek csökkentése érdekében növeljük a kisebb településekhez jutó központi forrásokat (ld. még 2.2. pont), és átalakítjuk az önkormányzati működés finanszírozását és ellenőrzését (ld. még 5.4. pont).

MINDENKI ISKOLÁJA

Olyan országban akarunk élni, ahol a szegény és a gazdag gyerekek az iskolában ugyanarra számíthatnak: minőségre és odafigyelésre.

1.3. Esélyt adó iskolarendszer.

Az oktatási rendszert a műveltség- és ismeretátadáson kívül a társadalmi integráció szolgálatába is akarjuk állítani, és biztosítani akarjuk a szegények gyerekei számára is a hozzáférést a jó életesélyeket adó oktatási útvonalakhoz. A társadalmi kirekesztődés ma az alapkészségek, a szövegértés, számolás, probléma-felismerés, tanulni tudás, szociális jártasságok hiányával mutat szoros összefüggést. Ezért a tananyagokat és a tanítás módszereit meg kell újítani, továbbfejlesztve a kompetenciaalapú oktatás megteremtéséért eddig tett erőfeszítéseket, és szem előtt tartva, hogy az ismeretátadás és a kompetenciafejlesztés nem alternatívák, hanem feltételezik egymást. Meg kell teremteni a feltételeit annak, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek is legkésőbb négyéves koruktól mindannyian óvodába járhassanak. Fel kell lépni a szegény és iskolázatlan szülők gyermekeinek iskolai elkülönítésével szemben, finanszírozási eszközökkel is. A közpénzekkel támogatott nem önkormányzati iskoláknak arányos részt kell vállalniuk a hátrányos helyzetű tanulók oktatásából. Meg kell erősíteni a speciális nevelési igényűvé minősített szakmai és törvényességi kontrollját. Az iskolatípusok közelítésével 15-20 éves távlatban a skandináv típusú, egységes, tizenkét évfolyamos közoktatás megteremtését tűzzük ki célul.

A középfokú szakképzésben a szűk szakmai betanítás helyett esélyt kell adni a végzeteknek, hogy hosszabb távon is képesek legyenek új ismeretek befogadására. A speciális szakiskolák finanszírozását minőségi mutatókhoz kell kötni, ebben a profiljuk piacképessége és a lemorzsolódási arány döntő szempont. A tanárképzés folyamatban levő reformja a gyakorlati képzés súlyának növelésével a különböző készségeken levő tanulók eredményesebb tanításához kell, hogy vezessen, azért is, hogy a lemorzsolódást erősítő pedagógiai gyakorlatok változni tudjanak. A nehezebb feladatokat végző pedagógusok munkáját magasabb bérrel kell elismerni - ott is, ahol az önkormányzat erre saját erejéből nem képes. Átfogó értékelési rendszerrel pontos visszajelzéseket kell biztosítani a szülőknek, gyerekeknek, tanároknak, iskolafenntartóknak arról, hogy hol tart a tanulók fejlődése. Mérhető célul azt tűzzük ki, hogy tíz év múlva a 15 évesek alapkompenciáinak mérésekor átlagosan 10%-kal jobb eredményt kapjunk, s a különbségek-ből az iskola által okozott rész aránya 20%-kal csökkenjen. A költségvetésből az oktatásra szánt összeget a gyerekek számának csökkenése ellenére reálértékben nem csökkentjük, hanem a fenti célokra megfelelően átcsoportosítjuk, s a mait meghaladó arányban egészítjük ki uniós fejlesztési forrásokkal.¹

¹A célkitűzéseink eléréséhez alkalmazandó eszközök kiválasztásánál támaszkodtunk az Oktatás és Gyermekesély Kerekasztal által készített tanulmányokra, melyek elérhetőbbek között a következő webhelyen: <http://oktatas.mholnap.digitalnatives.hu/wiki/Kezd%C5%91lap>

BIZTONSÁGOS IDŐSKOR

Olyan országban akarunk élni, ahol a nyugdíj kiszámítható járandóság, nem a szavazók lekenyerezésének eszköze

1.4. Kiszámítható és fenntartható nyugdíjrendszer.

A jelen és a jövő nyugdíjas generációi számára is biztosítjuk az időskori tisztas megélhetés feltételeit, és mindenkit megóvunk a végletes időskori szegénységtől. A legális munkavállalásra és a járulékfizetésre ösztönző nyugdíjrendszert teremtünk: a későbbi nyugdíjjárandóság már a munkavállalási korban nagy biztonsággal kalkulálható lesz, a kiszámítás sarokszámait, algoritmusait és a várható ellátás nagyságát nyilvánossá tesszük, minderről - német vagy svéd mintára - rendszeres tájékoztatást adunk. A rendszert pénzügyileg stabilizáljuk. A konszenzussal előre megtervezett kiadási pályán kívüli egyedi, aktuálpolitikai célú emelések lehetőségét megszüntetjük. A nyugdíjkorhatárt hosszú időre előre ütemezve, a várható élettartam változásához igazítva növeljük. A nyugdíjak indexálását rövid távon az inflációhoz közelítjük a reálbér-emelkedés helyett. A magasabb nyugdíjakat kevésbé, de legalább az inflációt követő mértékben emeljük.

NYITOTT KAPUK

Olyan országban akarunk élni, ahol nem számít a bőrszín.

1.5. A roma közösségek társadalmi befogadása.

A közoktatási integrációs program következetes végrehajtásával javítjuk a roma gyerekek esélyeit arra, hogy megszerezzék a továbbtanuláshoz és munkavállaláshoz szükséges készségeket. Ösztöndíjjal és a mentorszolgálatok támogatásával segítjük a továbbtanulást, kiemelt ösztönzést adunk azoknak, akik visszatérnek közösségükbe. A legrosszabb helyzetű kistérségekben alulról építkező válságkezelő programokat indítunk. A munkakipróbálás kiemelt támogatásával csökkentjük a munkáltatói diszkriminációt. A közintézmények tisztviselőinek kiválasztási és továbbképzési rendszerébe is beillesztjük a toleráns attitűd fejlesztését. Széles társadalmi és politikai egyetértéssel a közszolgálati rádiózás és televíziózás olyan új modelljét szeretnénk kidolgozni, amelynek követelményei közé tartozik a nyílt, de árnyaltabb kommunikáció ezen a területen, amit képzés, rendszeres értékelés, ösztöndíjprogram és tartalmi kvóták (roma szakértő jelenléte, pozitív témák megjelenítése) bevezetése támogat.

FEDÉL FEJÜNK FELETT

Olyan országban akarunk élni, ahol kapualjak helyett lakásokban alszanak az emberek.

1.6. A lakhatás védelme.

Megsokszorozzuk a hajléktalan emberek otthonhoz segítése érdekében tett eddigi erőfeszítéseket, és jelentősen visszacsorítjuk az utcai hajléktalanságot. Fejlesztjük és kiterjesztjük az úgynevezett „külső férőhely” programokat, az albérléttámogatást, valamint a támogatott munkásszállók rendszerét. Ezen a területen ugyanakkor a megelőzést tartjuk a legjobb stratégiának. Ezért a háztartások eladósodásának megelőzése érdekében a saját lakáshoz jutás állami támogatásától a lakásfenntartás szociális alapú támogatására csoportosítunk át forrásokat. Összegyűjtjük és elterjesztjük a díjhátralékosok helyzetének kezelésében kialakult jó gyakorlatokat. Szűkítjük a kilakoltatás jogi lehetőségét, megszüntetjük az elhelyezés nélküli kilakoltatásokat. Felmérjük, hogy a válóperekben és az állami gondozottak támogatásának gyakorlatában mit tehet az állam a megelőzés érdekében - jogi eszközökkel és a szakmai szemlélet formálásával. Fejlesztjük a hajléktalan-ellátás, a gyermekvédelem, a pszichiátriai és addiktológiai hálózat, valamint a büntetés-végrehajtási intézmények együttműködését. A sikeres külföldi példákat követve kiterjedt szociális bérlakás-hálózat kiépítését kezdeményezzük, elsősorban a meglévő lakásállományra támaszkodva. Programot dolgozunk ki az egészségtelen, túlszűfolt, szegregált telepeken élők szerény, de egészséges otthonhoz juttatására, illetve azért, hogy minden otthonban legyen vezeték víz és fürdőszoba.

AKADÁLYMENTESEN

Olyan országban akarunk élni, ahol a fogyatékos emberek is aktív életet élhetnek.

1.7. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége.

A megváltozott munkaképességű és a fogyatékos emberek támogatásaiban növeljük a személyes döntéseknek nagyobb teret adó pénzbeli ellátások súlyát a természetbeniekkel szemben. A szakmai képzés és továbbképzés tartalmi fejlesztésével segítjük a pedagógusokat, hogy a fogyatékos gyerekek minél szélesebb körét egy csoportban tudják tanítani ép társaikkal: ez képességeik fejlesztése mellett a többség toleráns attitűdjének kialakulását is segíti. A rehabilitációs képzést, szolgáltatást nyújtó szervezetek esetében bevezetjük a rendszeres eredménymérést, és a védett munkahelyek támogatása is részben a rehabilitációs teljesítmény szerint alakul majd. A közszolgáltatásokban és az állami munkáltatóknál képzéssel és ajánlásokkal ösztönözzük a tudatos, toleráns és befogadó gyakorlatok megerősödését.

NEM FOLTOZZUK - ÚJRASZÓJUK

Olyan országban akarunk élni, ahol kevesebb a fölösleges papírmunka, több a tényleges segítség.

1.8. Hatékonyabb szociális ellátórendszer.

A szétaprózott, sokféle céllal és formában nyújtott támogatások összevonásával (jelenleg 370 különböző támogatás létezik), pontosabb célzásával és a hozzáférési csatornák megerősítésével elérjük, hogy a valóban rászorulóknak közül többen és több segítséget kapjanak. Ezzel áttekinthetőbbé válik a rendszer, és csökkenhet az adminisztrációra fordított kiadás. Képzéssel, az eredményesség pénzügyi ösztönzésével, a non-profit szervezetek bevonásával javítjuk a veszélyeztetett és kirekesztett csoportok (szenvedélybetegek, elítéltek, fogyatékos emberek) munkavállalását és társadalmi befogadását segítő szolgáltatások minőségét és elérhetőségét.

2. Fenntartható vidék program

A megoldandó probléma

Magyarországon a városok és a kisebb települések között szélsőséges társadalmi és gazdasági különbségek alakultak ki. Óriási a szakadék a közszolgáltatások - orvosi rendelő, patika, iskola, tömegközlekedés - elérhetőségét és minőségét illetően. A kistelepüléseken a vállalkozói szféra gyengesége miatt az önkormányzatok léptek elő a legnagyobb foglalkoztatókká. A fejlesztési források jelenlegi települések közötti elosztása aránytalan, növeli a különbségeket, az önerővel vagy kormányzati kapcsolatokkal nem rendelkező települések hátránya egyre gyorsabban nő. Az agrárpolitikában hiányzik a piacvédelem, a fejlesztési források elosztásának rendszere indokolatlanul tovább növeli a nagybirtokok erejét és vagyonát, valamint a területi egyenlőtlenségeket. A gazdatársadalom előregszik, a termőföld és a termelőeszközök a helyiek kezéből mindinkább külföldiek vagy távoli városok gazdálkodóinak kezébe kerülnek. Részben az ésszerűtlenül bonyolult egészségügyi és adminisztratív előírások sokasága

tehet arról, hogy hiányzik a helyi alapanyagok helyi vagy térségi feldolgozása, így ebből a helyi gazdálkodók helyett a feldolgozók és az értékesítők profitálnak. A gazdákat segítő intézményrendszerek, hálózatok nem jutnak stabil finanszírozáshoz. A védett területek jelentős gazdasági és társadalmi feszültségek forrásai, miközben a biogazdálkodás szerepe nem növekszik. Az állami erdőkben a rövidtávú profitérdeket szolgáló gazdálkodás folyik, ami hosszú távon egyszerre gazdaságtalan és környezetpusztító.

A program elemei

GYARAPODÓ VIDÉK
Olyan országban akarunk élni, ahol vidéken is érdemes vállalkozni.

2.1. Új finanszírozási és támogatási rendszer a vidék társadalmi fenntarthatóságáért.

Bővítjük az olyan komplex (pl. épületre, eszközre és bérre is fordítható, foglalkoztatási feltételekhez kötött), hosszabb lefutású támogatásokat és hiteleket, amelyek igazodnak a vidéki kis- és középvállalkozási szektor lassabb megtérülési ciklusaihoz. Ösztönözést adunk olyan hitelezési formákhoz és kiegészítő eszközökhöz, mint a vidéki sajátosságokhoz igazodó lakáshitelezés, vagy a kistelepülések ingatlan-állományának mobilizálását segítő kockázatalap-képzés. Az önkormányzatok fenntartható gazdálkodását azzal segítjük, hogy megnöveljük a szabadon felhasználható és a saját adóbevételektől függő bevétel arányát, valamint felülvizsgáljuk a kötelezően ellátandó feladatokat és azok finanszírozását. Régiós szintre helyezzük, átláthatóbbá és ellenőrizhetőbbé tesszük a vidékfejlesztés intézményrendszerét. Szakmailag megerősítjük a helyi vidékfejlesztési irodákat és többcélú kistérségi társulásokat, valamint ezek területi kapcsolatait az ágazati intézményrendszerekkel (munkaügyi központok,

falugazdászok, családsegítő irodák, átképző központok, közösségfejlesztők, tourinform-irodák, vállalkozásfejlesztési központok stb.). A támogatáspolitikában a súlypontot az ágazati fókuszú pályázati rendszerről fokozatosan a térségi-regionális elvű, szektorsemleges pályázati kiírások felé mozdítjuk el. Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programban átcsoportosítjuk a forrásokat az elsőről a második, harmadik és negyedik tengelyre (ld. 6.1. pont), egyenlő feltételeket biztosítunk a kis- és középbirtokoknak is, a támogatásokat regresszív módon határozzuk meg. A következő uniós tervezési időszakra szlovén mintára megteremtjük az alulról jövő tervezés feltételeit. A térségfejlesztésben jogi kategóriaként is bevezetjük a kistérséget mint fejlesztési egységet, pontosan meghatározzuk funkcióját és fejlesztési szabályait. Fejlesztjük a városi funkciókat ellátni képes településeket, kistérségi együttműködések, intézményeket.

NEM A VILÁG VÉGE
Olyan országban akarunk élni, ahol nem lemondás falun lakni.

2.2. Egyenlő hozzáférés a közösségi szolgáltatásokhoz.

Célunk, hogy a városi központoktól távolabb is hasonló eséllyel és minőségben férjenek hozzá az emberek a közszolgáltatásokhoz (oktatás, egészségügyi ellátás, közlekedés, posta stb.), mint a városiak, különösen, ami a további életésélyeket meghatározó oktatást illeti. Az alapfokú oktatásban elérjük, hogy a továbbtanulók aránya a kistelepüléseken is meghaladja az 50%-ot (vö. 1.3. pont), és növekedjen a felsőfokú tanulmányokra jelentkezők aránya. Bővítjük a kistelepülésen élő fiatalok kollégiumi elhelyezésének programját. Annak érdekében, hogy a képzések megfeleljenek a térségi munkaerő-piaci igényeknek, az iskolarendszeren kívüli képzéseknél megerősítjük az elhelyezkedési esélyeket jelző információs rendszert, és a helyi vállalkozások gyakorlati képzésbe való bekapcsolódását is segítjük. Külön támogatással ösztönözzük a hátrányos helyzetű kistelepülésre költöző pedagógusokat, orvosokat és más közfeladatot ellátókat. Az üres háziorvosi praxisok betöltését egyszeri kedvezményes hitellel is segítjük. A postai szolgáltatást és vízszolgáltatást közösségi ellenőrzés alatt tartjuk. Megegyezően és több évre igényelhetővé tesszük a kistelepülésen élők munkába járásának támogatását.

MUNKA HELYBEN
Olyan országban akarunk élni, ahol vidéken is érdemes és lehetséges munkát vállalni.

2.3. A foglalkoztatás javítása a vidéki térségekben.

A foglalkoztatást elsősorban országos programokkal támogatjuk, de ennek elsődleges célja a jelentős részben leszakadó vidéki térségekben élő alacsony képzettségű rétegek munkába állítása (vö. 1.1. pont). A vidéki munkahelyteremtés további eszközeként támogatjuk a munkába járást (vö. 2.2. pont), a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben külön járulékkedvezményt adunk a segélyezett alkalmazását vállaló munkaadóknak. Ösztönözzük a települések közötti, kistérségi szintű foglalkoztatási együttműködések kialakítását. Az önfoglalkoztatást helyi mikrohitel-rendszerek kialakításával segítjük. A közmunkára átmeneti megoldásként tekintünk, és szervezését a munkaügyi kirendeltségekre bizzuk.

A-BÓL B-BE

Olyan országban akarunk élni, ahol senki nincs röghöz kötve.

2.4. A térségi és közösségi közlekedés fejlesztése az esélyegyenlőségért.

A helyben elérhetővé tett közszolgáltatásoktól (ld. 2.2. pont) a közlekedési igények csökkenését is várjuk. A közlekedésben a fő feladat azonban a mindenki számára elérhető, megfelelő árú és színvonalú szolgáltatás. A jelenlegi nagy területi különbségek csökkentése érdekében az úthálózat fejlesztési forrásait a jövőben döntően már az alacsonyabb rendű utak karbantartására és fejlesztésére fordítjuk. A kevés számú kivétel csak a centralitást oldó utak - M8-4-es út, M9, M43, M44, M0 - bővítése, befejezése lehet. Támogatjuk térségi közlekedési szövetségek kialakulását és megerősödését. A közösségi közlekedésben többlépcsős, többtechnikás, mégis egybefüggő hálózatot alkotó szerkezetet alakítunk ki, melynek mennyiségi csúcsán a vasút, kiscsoportos végpontján a helyi közösségi közlekedés áll. A helyi közösségi közlekedésben sűrítjük és összehangoljuk a járatokat, kis forgalom esetén atipikus formák elterjedését támogatjuk (pl. céltaxi, közösségi kisbusz). A közösségi szubvenciót nem az egyes közlekedési módok szerint, hanem a vállalt szolgáltatás színvonala, környezetterhelése és ára alapján határozzuk meg. A megmaradó monopóliumoknál erősítjük a civil kontrollt.

GAZDÁLKODJ OKOSAN

Olyan országban akarunk élni, amelyben a gazdálkodók az unokáikra is gondolhatnak.

2.5. A táji és ökológiai viszonyokhoz alkalmazkodó, a helyi társadalmat erősítő mezőgazdaság.

Támogatjuk az agrár-környezetgazdálkodási és ökológiai gazdálkodási programokat, a biogazdálkodás ellenőrzési díjainak csökkentését, az ökológiai állattartást és a tájfajta növények termesztését ösztönző programok újraindítását. A helyi kistermelői értékesítés és a helyi feldolgozás érdekében - az EU-direktívákkal összhangban maradván - enyhítjük a szükségtelenül korlátozó adminisztratív előírásokat. Támogatjuk közösségi vállalkozások és szövetkezetek létrejöttét, akár állami feladatok ellátására is. Megerősítjük a gazdákat segítő intézményrendszereket (falugazdász-hálózat, génbanki és kutatóintézeti hálózat). Tájfajta növényekre épülő nemzeti nemesítési programokat indítunk, lehetővé tesszük a tájfajták regisztrációját. Felgyorsítjuk a birtokrendezést, rendezzük az ártéri területek jogállását, bővítjük a gazdálkodás lehetőségét a nemzeti parki területeken. A védett és érzékeny természeti területen élőket a részvételi demokrácia eszközeivel bevonjuk a területek kezelésébe. A helyben lakó emberek számára törvényben garantálunk tényleges jogokat és előnyöket a termőföldhöz, ingatlanokhoz, termelési eszközökhöz, területhasználatához való hozzáférés tekintetében.

MEGÚJULÓ FALU

Olyan országban akarunk élni, ahol a vidék a lehetőségek hazája.

2.6. Több lábon álló vidéki gazdaság.

A vidéki területeken a mezőgazdaság és a hozzá kapcsolódó ágazatok fejlesztése mellett szükség van a gazdaság diverzifikálására. Ezt szolgálja a gazdaságfejlesztési prioritások átalakításában a szektorsemleges támogatások arányának növelése (ld. 2.1. pont). Ugyanezért támogatjuk a szelíd turizmus terjedését oktatással, a kistérségi szintű koordináció és a kerékpárút-hálózat fejlesztésével. A diverzifikáció másik fő iránya a megújuló erőforrások (biomassza és biogáz, szél, nap, geotermikus energia) térségi szinten szervezett termelése és felhasználása, illetve az energiahatékonyság javítása. Ez úgy segíti a térségek gazdasági fejlődését, hogy a központtól való függésüket is enyhíti (ld. még 6.3. pont).

3. Részvétel, átláthatóság és tiszta közélet program

A megoldandó probléma

Elfogadva, hogy a pártok a képviseleti rendszer alapintézményei, károsnak tartjuk, hogy a demokratikus közélet egészét ma a pártok túlsúlya jellemzi. A jelenlegi pártok zárt és stabil hatalmi centrumok ellenőrzése alatt állnak, így kevésbé alkalmasak arra, hogy a részvétel fórumai legyenek. A választási rendszer sajátosságai pedig nagyban megnehezítik, hogy a helyzetben levő pártoknak új kihívókkal kelljen szembenézniük. Így a demokratikus közéletben a részvétel lehetősége nagyon korlátozott. A pártrendszerű képviseleti rendszer erkölcsi hitelvesztése ugyanakkor az egész intézményrendszert átjárja, ezért az állampolgárok döntő többsége nem is motivált arra, hogy a közéletben részt vegyen. Az egyenlő részvétel elve sérül a politika és a gazdasági szféra törvénytelen összefonódásai miatt is, amit a pártfinanszírozás, illetve a pártok által felépített és a pártokat részben kézben

tartó klientúrák rendszere éltet. Hasonlóan bénítóan hat a részvételre a döntéshozatal átláthatatlansága, illetve a közérdekű adatok nyilvánosságának elvével szemben álló titkosítási gyakorlat. A politikai intézményeket övező korrupció, ellenőrizetlenség és következmény nélküliség pedig az állampolgárok egy részét arra ösztönzi, hogy a közteherviselésétől is távol maradjon. Egyes demokratikus intézmények egyszerre gyengék és erőszakosak: igaz ez az adóhatóságra és más felügyeleti, rendvédelmi szervekre is. Az aktuális hatalom színétől függetlenül ciklusról-ciklusra számos kísérletet láttunk a demokratikus jogállam írott és íratlan szabályainak kijátszására, a szabadságjogok csorbítására. Mindez hozzájárul a demokráciába vetett bizalom általános meggyengüléséhez, ami a politikai szélsőségek térnyerésének egyik legfőbb oka.

A program elemei

FÉKEK ÉS ELLENSÚLYOK

Olyan országban akarunk élni, ahol nincsenek ellenőrizetlen hatalmi centrumok.

3.1. Ellenőrzött és korlátozott közjogi hatalom.

Megerősítjük a parlament ellenőrző szerepét, erősebb jogszabályokkal ruházzuk fel az Állami Számvevőszéket és az ombudsmanokat. A független intézményeket mentesítjük a pártpolitikai zsákmányszerzés nyomása alól. Valamennyi közjogi vezető pozícióban általános szabállyá tesszük az újraválaszthatóság kizárását (az alkotmánybírák, az ombudsmanok, a főügyész, a főbíró stb. esetében), illetve a hivatali ciklusok maximalizálását (pl. polgármestereknél, bírósági vezetőknél, kamarai tisztségviselőknél). Megvalósítjuk a közösségi rendőrség koncepcióját, egyúttal biztosítjuk a rendvédelmi szervek pártpolitikai befolyástól mentes működését.

VAN SZAGA

Olyan országban akarunk élni, ahol a politikai verseny jogszerű, tisztességes és átlátható

3.2. A politikai mező felszabadítása.

Rendbe tesszük a párt- és kampányfinanszírozást, ami jelen állapotában egyrészt a korrupció egyik legfőbb hajtóereje, másrészt a demokrácia szellemével ellentétesen a hatalmi pozícióban levők erőfölényét biztosítja a lehetséges kihívókkal szemben. Erre a következő eszközöket tartjuk alkalmasnak. Szétválasztjuk a pártok működési és kampánykiadásait, a pártok a kampányfinanszírozást kizárólag egy elkülönített és nyilvános kampányszámláról végezhetik. Magánszemélyek, más szervezetek nem fizethetik közvetlenül a párt, illetve a jelöltek kampánycélú kiadásait a reklámpari szolgáltatók felé. A kampányszámláról fizetett hirdetések az eredetüket igazoló azonosítót kapnak. A hirdetési cégek csak erről a számláról fizetett hirdetést vehetnek át, és kizárólag a nyilvánosan közzétett listaárral dolgozhatnak. A kampányköltség felső határát a hirdetési piac áraihoz igazítjuk. A kampányok költségét ugyanakkor csökkentjük is a kampányidőszak lerövidítésével, a tévékben, rádiókban felhasználható időkeret korlátozásával, valamint ingyenes időkeretekkel. Korlátozzuk a céges adományokat, és adókedvezménnyel segítjük a magán-

MIÉNK ITT A TÉR

Olyan országban akarunk élni, ahol az egyes ember szava is számít.

3.3. A társadalmi részvétel erősítése.

adományozást, melynek a jelenleginél nagyobb nyilvánosságot biztosítunk. A kisösszegű magánadományok gyűjtését az adományok számával arányos kiegészítő támogatással is ösztönözzük. Bevezetjük a szabályos költségek után járó utólagos költségterítést. A párt- és kampányfinanszírozás rendjét a Számvevőszék jogszabályainak megerősítése mellett komoly, de differenciált, a bírságoktól az igazgatási, közjogi és büntetőjogi következményekig terjedő, következetesen érvényesített szankciórendszerrel biztosítjuk.² Felszámoljuk a jelenlegi politikai elit bebetonozását célzó és alkotmányellenesnek minősített pártalapítványi finanszírozást, valamint a mindenkori kormányzó erőket segítő kormányzati propagandát. Leszállítjuk 3%-ra a parlamentbe kerülés küszöbét, és megszüntetjük a kopogtatócédula-gyűjtés rendszerét. Lehetőséget biztosítunk a polgárok számára, hogy beleszólásuk legyen választott pártjuk leendő frakciójának összetételébe, oly módon, hogy a pártok listáin szereplő jelöltek között érvényesíthetik preferenciáikat.

Alkotmányos szintre emeljük a társadalmi részvétel és a fenntarthatóság elveit, valamint a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét. Könnyítünk az érvényes és eredményes helyi népszavazások, valamint a helyi és országos népi kezdeményezések feltételrendszerén. Biztosítjuk a rivális álláspontok és az állampolgári önszerveződések esélyegyenlőségét a helyi és országos népszavazási kampányokban, programot dolgozunk ki az elektronikus demokrácia meghonosítására. Erősítjük a településrészi önkormányzatokat, a szociális, kulturális, egészségügyi közszolgáltatásokat ellátó intézmények működtetésében pedig elősegítjük az állampolgári részvétel érvényesülését. A nonprofit szektor számára kiszámítható jogi-szabályozási környezetet teremtünk. Egyszerre alakítjuk ki a pénzügyi több lábbon álláshoz és fenntarthatósághoz szükséges feltételrendszert, valamint az átlátható és kiszámítható állami támogatási rendszert, ösztönözzük az aktív önkéntességet. Új jogalkotási törvényt készítünk, amely a jogszabály-kezdeményezéstől egészen a parlamenti vitáig komoly közjogi szankciókkal védi az érdemi állampolgári részvételt. Olyan jogszabályi környezetet teremtünk, amely nem engedi, hogy a különféle hatósági eljárásokban a gazdasági lobbicsoportok nyomására ellehetetlenítsék az állampolgári részvételt. Megkezdjük az állampolgári tanácsok, a közösségi tervezés és más, külföldön bevált részvételi technikák intézményesítését.

²A párt- és kampányfinanszírozásra vonatkozó álláspontunkat az Eötvös Károly Közpolitikai Intézet erről készült tanulmánya, illetve a Nyilvánosság Politikaelemző Központtal és a Védegylettel közös javaslatai alapján alakítottuk ki, amelyek a következő helyeken érhetők el: <http://www.vedegylet.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=641>, http://www.ekint.org/ekint_files/File/tanulmanyok/apartfinanszirozasalapelvei.pdf.

KIVÁGNI A TITOKERDŐT

Olyan országban akarunk élni, amelyben mi ellenőrizzük a hatalmat, és nem a hatalom minket.

3.4. Átlátható államot és védett magánszférát.

Új, jogállami titoktörvényt alkotunk. Fellépünk a túltitkosítás ellen, érvényt szerzünk a közérdekű adatok nyilvánosságára és az elektronikus információszabadságra vonatkozó előírásoknak, valamint a környezeti információk nyilvánosságát biztosító nemzetközi egyezménynek. Megnyitjuk a múlt rendszer állambiztonsági aktáit. Biztosítjuk az állampolgárok számára a hozzáférést azokhoz az információkhoz, amelyek alapján közpolitikai alternatívákat fogalmazhatnak meg és egyenlő információs helyzetben vehetnek részt közfontosságú hatósági és tervezési eljárásokban. Megerősítjük a fogyasztóvédők és környezetvédők jogi és információs pozícióját a közzolgáltatók és a magáncégek jogkövető működésének társadalmi ellenőrzésében. Az átláthatóság elvét érvényesítjük az igazságszolgáltatásban és az alkotmánybíráskodásban is. Megszüntetjük az állampolgárok magánszféráját sértő indokolatlan adatgyűjtést. A rendvédelem alapvetően közfeladat, ezért a polgárok autonómiáját a biztonsági és információgyűjtő magáncégekkel szemben is szavatoljuk.

KÖVETKEZMÉNYEK ORSZÁGA

Olyan országban akarunk élni, ahol mindenki felelősséggel tartozik azért, amit tesz.

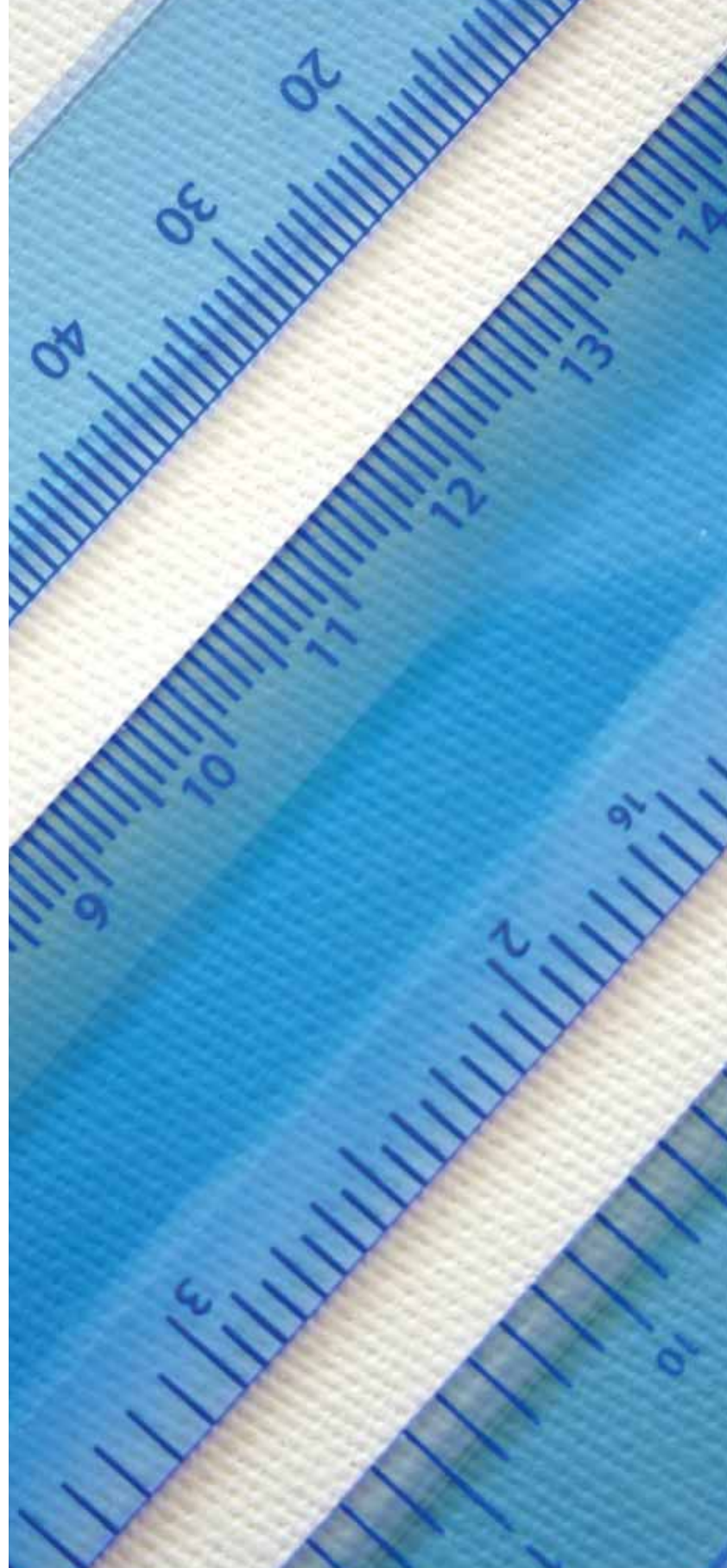
3.5. A korrupciót gerjesztő viszonyok és a következménynélküliség felszámolása.

Az állam és polgárai közötti információs egyensúly, valamint a polgárok részvételére alapozott közhatalmi döntéshozatal önmagában is szolgálja a közélet tisztaságát. A közéletet mérgező korrupció visszaszorítására ugyanakkor egy 12 pontból álló intézkedési csomagot is kínálunk. (1) Közjogi beavatkozások - az ellenőrző szervek megerősítése, a politikai elitet érintő ügyekben a nyomozati hatáskörök és a feljelentői pozíció újraszabályozása. (2) A párt- és kampányfinanszírozás rendezése (ld. 3.2-es pont). (3) A köztulajdonban álló cégeknél a klientúrarendszer visszaszorítása, a többségi állami és önkormányzati tulajdonú cégek esetében a testületi vezetés létszámának csökkentése, a felügyelő bizottságok független, ellenőrző szerepének megerősítése. (4) Következésképpen érvényesítjük az átláthatóságot előíró jogszabályokat. A zárt ülés elrendelésére vonatkozó szabályozás szigorításával is növeljük az önkormányzatok működésének átláthatóságát.

Biztosítjuk a parlamenti, kormányzati és közigazgatási ellenőrzések jelentéseinek nyilvánosságát, átláthatóvá tesszük a képviselői juttatások rendszerét és fellépünk a közfeladat teljesítésével össze nem függő és bizonylatokkal alá nem támasztott költségterítési gyakorlattal szemben. (5) A korrupcióellenes képzéseket a bírói karon túl kiterjesztjük a rendőri és ügyészi szervezetre, a közigazgatási karra. (6) Közzolgálati etikai kódexet dolgozunk ki, és javasoljuk a szakmai etikai kódexek megalkotását. (7) Egyszerűsítjük a közbeszerzési törvényt, ritkítjuk a kivételeket, a formai kizárási okokat, korlátozzuk a mérlegelési jogköröket, biztosítjuk a részt vevő vállalkozások tulajdonosi szerkezetének átláthatóságát (ld. még 4.4. pont). (8) Felülvizsgáljuk a teljes összeférhetlenségi és vagyonynyilatkozat-tételi szabályrendszert, különösen a helyi önkormányzati képviselők jogállása, illetve a költségvetési szervekkel pénzügyi kapcsolatra lépők tekintetében; kimondjuk a helyhatóság összeférhetlenségét a helyi önkormányzat tulajdonában álló ingatlanokat, cégeket érintő ügyekben; a közszférán belül egyértelműen elhatároljuk a politikai és a szakmai pozíciókat. (9) A korrupcióellenes fellépés akkor lesz hatékony, ha védjük a bejelentőt. A büntetőjogban olyan változásokat szeretnénk, amelyek csökkentik az állampolgár ellenérdekeltségét a közbizalom elleni cselekmények feltárásában és növelik az engedélyező hatóságok felelősségét. (10) Megszüntetjük a gazdasági érdekcsoportok lobbizási lehetőségét a hatósági eljárásokban. A jelenlegi,

kiskapukkal terhelt lobbizótörvény helyett egy új jogalkotási törvényben kívánjuk szabályozni a legális társadalmi és gazdasági érdekérvényesítés formáit. (11) Olyan felülvizsgálatot indítunk el a teljes jogrendszert illetően, amely a szankcionáló, engedélyező és támogatást nyújtó állami, önkormányzati funkcióknál visszaszorítja az egyszemélyi döntéseket és a személytelenebb, normatív folyamatokat erősíti. (12) A kormány kötelességévé kívánjuk tenni, hogy a közvélemény számára évente, úgynevezett fehér könyvben tárja fel és mutassa be a megelőző év közbizalmat gyengítő ügyeinek valós hátterét. Fontosnak tartjuk továbbá, hogy a 2006 őszén történt jogellenes rendőri cselekményekért viselt jogi és politikai felelősség kivizsgálása mellett a büntetőeljárás és anyagi jogban, valamint a rendőri szervezeti jogban végrehajtsuk azokat a strukturális változtatásokat, amelyek csökkenthetik a következmények nélkül maradó karhatalmi visszaélések számát.

4. Kiszámítható gazdaságpolitika, fegyelmezett költségvetési politika és áttekinthető szabályozás program

A megoldandó probléma

Az elmúlt évtizedben a költségvetési politika és az üzleti szabályozás egyre inkább a klientúrák támogatására és populista szavazatszerzésre irányuló rövidtávú politikai taktikák eszközévé vált. Ez gyorsan és kiszámíthatatlanul változó üzleti környezetet teremt, amiben nem érdemes beruházni, mert nem lehet kiszámítani a befektetés megtérülését. A túlélés legbiztosabb eszköze így nem az innováció, hanem a szabályok kikerülése, a kedvező szabályozás kilobbizása és az állami megrendelések megszerzése. Különösen nehéz helyzetben vannak a kis- és középvállalkozások. Ezekre a változó szabályokhoz való igazodás kényszere és a közterhek is teljes súllyal nehezednek, viszont nem rendelkeznek azok csökkentésének vagy ellentételezésének legális lehetőségeivel (egyedi adókedvezmények kiharcolása, piaci erőfölény, nagy állami megrendelések, nemzetközi anyagcég stb.). A szabályozás bonyolultságáért nem csak a lobbierdekek felelősek, hanem a

gyenge kormányzati akarat is; egyes kormányzati szervek ellenőrzés hiányában a szabályokat nem ritkán a saját befolyásuk és bevételeik növelése érdekében alakítják. A kiszámíthatatlan gazdaságpolitika nem csak a beruházások elmaradásával, hanem közvetlen költségekkel is jár: megnöveli az országkockázatot és ezen keresztül az államadósság kamatait. Ez a kamatfelár 2007-ben már meghaladta a 300 milliárd forintot, amelyből közel 100 milliárdot külföldi befektetőknek fizetett ki a magyar állam.³ Egy jól működő gazdaság talpkövei a kiszámíthatóság, a felelős költségvetés, a gazdasági döntéselőkészítés, illetve jogalkotás átláthatósága és profizmusa, a gazdasági szereplőknek le nem kötelezett pártok, valamint a torzítatlan piac, ahol nincsenek a politika által preferált, közpénzből izmosodó szereplők. A biztos alapokat helyreállító jó kormányzás nem látványos, de Magyarországnak erre van szüksége, mert ezek az alapok rendültek meg.

³ T/4319. számú törvényjavaslat a költségvetési felelősségről és a törvényhozási költségvetési hivatalról, 2007. november.

A program elemei

MEGLEPETÉSEK HELYETT

Olyan országban akarunk élni, ahol nincsenek rögtönzések, ahol lehet hosszú távra tervezni.

4.1. Kiszámítható gazdaságpolitika.

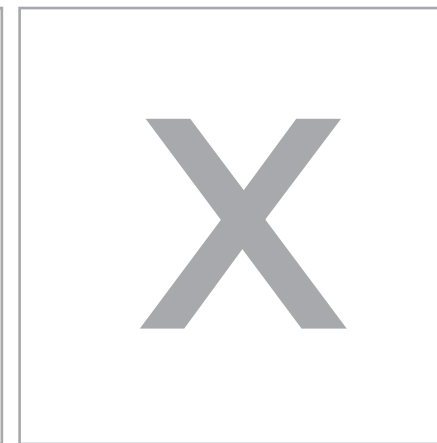
Korlátozzuk a szabályozás év közbeni változtatásának lehetőségét, a szabályváltoztatás feltételévé tesszük a gazdasági szereplők alkalmazkodási költségeinek előzetes, szám-szerű felmérését. Az adók és támogatások változására négyéves programot hirdetünk, a kivételes, külső kényszer miatt szükséges eltéréseket is legalább egy évvel előre bejelentjük. Az adók mértéke év közben egyáltalán nem változhat. Kevés és előre meghirdetett lépéssel csökkentjük az állami támogatások és megrendelések súlyát a gazdaságban. A gazdaságpolitika eredményességét számszerű vizsgálatokkal mérjük és közzétesszük.

4.2. Fegyelmezett és hiteles költségvetési politika.

Újra benyújtjuk a közpénzügyi törvényjavaslatot, amely a parlament kétharmados többségének erejével szigorú korlátokat szab az államadósság és a költségvetési hiány alakulásának. Vállaljuk, hogy az államadósság nem növekszik az inflációnál gyorsabban. Ezzel négy év alatt stabilan az éves GDP 60%-a alá csökkenthető az államadósság, és 2% alá a deficit, feltéve, hogy az államháztartás 2010-ig a konvergenciaprogramnak megfelelő pályán halad. A visszanyert hitelesség eredményeként csökkenő kamatkidadások által teremtett mozgásteret a költségvetés szerkezetének javítására használjuk fel (ld. 2. melléklet). Felállítjuk a kormánytól független Törvényhozási Költségvetési Hivatalt, amelynek feladata a költségvetési politika átláthatóságának biztosítása, a kiadások és bevételek szerkezetének rendszeres vizsgálata, illetve a költségvetési tervezést megalapozó számítások értékelése, közzététele.

AMEDDIG A TAKARÓNK ÉR

Olyan országban akarunk élni, ahol a kormány nem az unokáink számlájára költekezik.

TÖBBEN, KEVESEBBET

Olyan országban akarunk élni, ahol a közterheket tényleg közösen viseljük, mert úgy sokkal könnyebb.

4.3. Egyszerű adórendszer kivételek nélkül.

Az adórendszer megváltoztatásának ma egyszerre több követelménynek kell megfelelnie. Kiszámíthatóbbá kell tennie a gazdasági környezetet, lehetővé kell tennie a foglalkoztatás bővülését, a fenntarthatóság irányába kell terelnie a gazdaságot. A nagy társadalmi egyenlőtlenségek és az esélyegyenlőtlenség miatt nincs lehetőség arra, hogy az állami újraelosztás mértéke összességében jelentősen csökkenjen, a szűk, teherviselő, aktív rétegre nehezedő nyomást ugyanakkor csökkenteni kell, tehát szélesíteni kell az adóalapot. Ezért tervezhetőbbé tesszük a közterheket (ld. 4.1. pont). Jelentősen csökkentjük a munkabér terheit, a minimálbért terhelő járulékokat tíz százalékponttal mérsékeljük, amire elsősorban az adóalap szélesítésével és szükség esetén az áfa kisebb emelésével teremtünk fedezetet (részletek az 1. mellékletben). Csökkentjük a különböző foglalkoztatási formák, illetve a munka- és tőkejövedelmek adóterhelése közti különbséget. Nagyobb mértékben adóztatjuk a környezetterhelést. Az adózók és a kormányzat adminisztrációs terheinek csökkentése és az adóalap szélesítése érdekében radikálisan csökkentjük az adónemek, a kivételek és a kedvezmények számát. A helyi szinten kivethető sokféle vagyonadó helyett egyetlen egységes és kötelező, értékalapú ingatlanadót vezetünk be. Az adóhatóság kockázatelemzési kapacitásának bővítésével és érdekeltiségének megerősítésével javítjuk az ellenőrzések célzását, és csökkentjük az adóelkerülést.

TÚL A JOGSZABÁLYHEGYEN

Olyan országban akarunk élni, ahol nem kell hátszél az üzleti sikerhez.

4.4. Áttekinthető üzleti szabályozás, a korrupció visszaszorítása.

A szabályozás és a kibúvók által teremtett versenyelőnyök és a kisvállalkozásokat sújtó magas alkalmazkodási költségek csökkentése érdekében megerősítjük az üzleti szférát érintő jogszabályalkotás külső ellenőrzését. Ennek érdekében meghosszabbítjuk a tervezetek egyeztetésének kötelező minimális időigényét, pontosítjuk azokat az eljárási szabályokat, amelyek kikényszerítik és elősegítik a társtárcák, a versenyhivatal és az érintettek szabályozott, nyílt konzultációját. A jogszabályváltozásokat egyetlen ingyenesen hozzáférhető portálon, könnyen áttekinthető formában, közérthető megfogalmazásban közzétesszük. Megerősítjük a versenyhivatal jogosítványait a verseny feltételeinek biztosítására, az állami vállalatokkal szembeni fellépés esetében is. Megszüntetjük a saját hatáskörben megállapítható hatósági díjszabási rendszert, és ahol indokolt, csökkentjük a díjakat. A korrupció visszaszorítása érdekében átalakítjuk a pártfinanszírozás rendszerét (ld. 3.2. pont), egyértelműbbé tesszük a közbeszerzési törvényt (ld. 3.5. pont), a közbeszerzési eljárásokról egységes, kereshető, a szerződés tartalmát, összegét, és a szerződő feleket is feltüntetető nyilvános adatbázist hozunk létre.

5. Kormányzati felelősség program

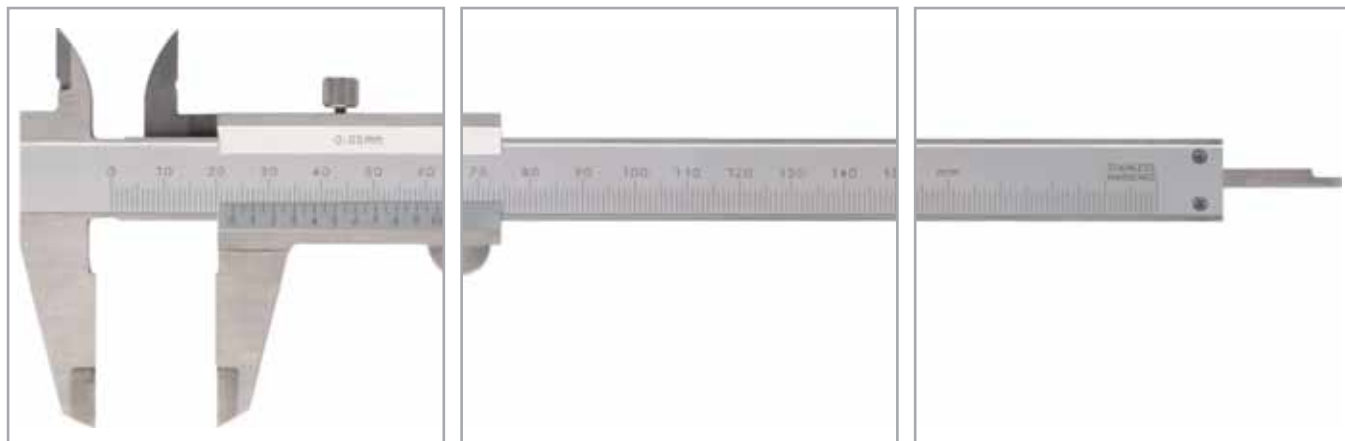
A megoldandó probléma

Az ország folyamatosan a kormányzati kudarc különböző tüneteivel küzd. Távlatos közpolitikai tervezés helyett a kormányzatok szeszélyes, rövidtávú taktikákat követnek. A kormányzat belső működése húsz éves lemaradásban van. A legtöbb területen hiányzik a stratégia, illetve annak konkrét célokra bontása, és hiányoznak azok a szabályok is, amelyek a stratégia végrehajtását kikényszerítik. A kormányzati kiadások és intézkedések eredményességét nem mérik, nem értékelik, így az egyetlen biztosan működő hibajelző a kiadások meglődulása. A kormányzati döntések szűk belső műhelyekben

születnek, általában az érintett gazdasági és civil szereplők tapasztalatainak, javaslatainak bevonása és megvitatása nélkül. A köztisztviselői karban kevés a hatásvizsgálatokban jártas szakértő, a felvétel, az előmenetel és a jutalmazás nem az autonóm és kompetens szakértelmet, hanem az alkalmazkodó középszert vonzza. A kormányzati szolgáltatásokban gyenge az érdekltség a jó működésre: nincs ellenőrzés, vagy csak a számvitelt és a jogszerűséget vizsgálja, nincs elegendő működési autonómia, és alig van a jó működéshez kapcsolt pénzügyi ösztönző.

A program elemei

VAKREPÜLÉS HELYETT

Olyan országban akarunk élni, amelynek kormánya a tények alapos ismeretében hoz döntéseket.

5.1. Stratégia, eredménymérés és visszacsatolás a kormányzati működésben.

A tényeken és nem háttéralkukon alapuló döntéshozatal felépítésének első lépéseként nyilvános és mérhető célok tűzünk ki a kormányzati szervek számára. Általános követelményként előírjuk, és képzéssel segítjük a koncepció-stratégia-cselekvési terv struktúrájú tervezés következetes megvalósítását. A jutalmazási rendszert a célok eléréséhez kötjük. A döntéshozatali rend átalakítását erős jogkörrel felruházott, határozott időre kinevezett kormánybiztosra bizzuk. Feladata motiválni a tárcákat, előkészíteni a döntéshozók képzését, megszervezni a döntéselőkészítő szakapparátus átképzését és bővítését. Ki kell dolgoznia a belső és külső döntéselőkészítő elemzések minőségellenőrzését, a döntéshozatali folyamatban a hatásvizsgálatok számonkérhetőségét, valamint ki kell építenie a célok, döntések, és eredmények közötti visszacsatolások rendszerét. A kormányzati célrendszerbe illeszkedő, mérhető célokat felvállaló kormányzati szervek számára ösztönzésül nagyobb működési autonómiát

biztosítunk. A hatásvizsgálatok szakmai, minőségi követelményeit törvényben rögzítjük (megerősítve újra benyújtjuk a 2006-ban félretett új jogalkotási törvényt), a hatékony ellenőrzés érdekében megerősítjük az Állami Számvevőszék jogkörét és bővítjük kapacitását. A külső szakértők bevonását verseny- és minőségellenőrzési szabványokkal javítjuk. Középtávon bevezetjük a programalapú költségvetési tervezést, amelyben az intézmények világos, és mérhető célokat követnek, teljesítményüket indikátorokkal mérik, a programok finanszírozása, a felelősök jutalmazása pedig az eredményességüktől is függ.

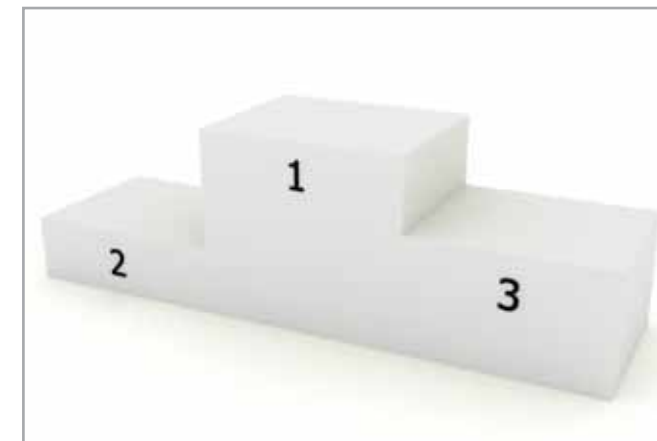

A KÖRMÜKRE NÉZÜNK

Olyan országban akarunk élni, amelynek kormánya elszámolással tartozik polgárainak.

5.2. Átlátható és együttműködő kormányzás.

Előírjuk és számon kérjük a kormányzati intézményeken a nyilvánosság jelentős mértékű és következetes növelését. Alapesetben legkésőbb a kormányüléssel egyidőben, tematikusan kereshető szerkezetben kell közzétenni a vitára bocsátott jogszabálytervezeteket és a költségvetést érdemben (a tárcafejezet 5%-a) érintő döntési tervezeteket, illetve minden ezekhez kapcsolódó hatásvizsgálatot, háttér tanulmányt. Minden jelentős, nagyobb társadalmi csoportot vagy gazdálkodói kört érintő tervezet esetében az indoklásban kötelező tartalmilag összefoglalni a konzultáció eredményét. Szakmai útmutatóval, képzéssel, OECD-szakértők bevonásával segítjük a felelősöket abban, hogy a konzultációs folyamat javuljon. A számonkérhetőséget a média jobb informálásán keresztül is erősítjük. A hasonló feladatot ellátó intézmények (pl. iskolák, egyetemek, kórházak) eredményességét jelző indikátorokat és a működést értékelő számvévesztési jelentéseket egyetlen központi kormányzati honlapon, kereshető szerkezetben kell közzétenni. A sajtó autonómiájának növelése érdekében az ORTT-től az állami vállalatok hirdetési politikájáig, ahol csak lehet, szűkítjük a kormányzati befolyás lehetőségét.

JÓ KEZEKBEN

Olyan országban akarunk élni, ahol közös ügyeinket a legkiválóbbak intézik.

5.3. Munkaerő-kiválasztás és előmenetel: kompetens, autonóm, feddhetetlen köztisztviselői kar.

A köztisztviselői versenyvizsgát kiegészítjük a problémamegoldó-képességet, valamint a toleráns és feddhetetlen hozzáállást mérő elemekkel. A kötelező továbbképzést kiegészítjük a döntéselőkészítési módszereket ismertető tárggyal. A horizontális együttműködés és a szakmai kompetencia fejlesztése érdekében ösztönözzük az intézmények közti projektalapú együttműködést és az időleges munkaerő-cserét. Az eredményességtől függő finanszírozással párhuzamosan a bérezés és jutalmazás kialakításában növeljük az intézmények autonómiáját. A vezetői előmenetelt és jutalmazást a döntési hatáskörrel arányosan az eredményességtől tesszük függővé.

HELYBŐL JOBB
Olyan országban akarunk élni, ahol az önkormányzat a helyi közösség érdekét szolgálja.

5.4. Önkormányzatok: közszolgáltatások hatékonyan és jó minőségben.

Csökkentjük a közszolgáltatások körének és színvonalának területi és települések közötti egyenlőtlenségét (ld. 2.2. pont). Ennek érdekében a kötetlen felhasználású támogatásokat erősebben differenciáljuk, folyamatos minőségmérési és értékelési rendszert vezetünk be, képezzük a köztisztviselőket, szakmai felügyeleti szerveket állítunk fel, a létezőket pedig megerősítjük. A hatósági és szolgáltatási feladatokban a területi szinteket az elvárt minőséghez minimálisan szükséges üzemméret alapján határozzuk meg, a megvalósulást a finanszírozáson keresztül ösztönözzük. Az áttekinthető és számonkérhető működés érdekében a mai több száz helyett egyetlen normatívát vezetünk be, amely a szükségleteket jól tükröző 3-4 mutatón (lélekszám, korszerkezet, jövedelem) alapul. Előírjuk az egységes értékalapú ingatlanadó bevezetését, ami részben ellentételezi a helyi iparűzési adó eltörlését. Előírjuk a

költségvetést és a működtetés minőségét érintő információk egységes formátumú közzétételét, és megerősítjük az Állami Számvevőszék jogkörét, hogy ezt számon kérje. A jogszerű és felelős működés érdekében szigorítjuk az összeférhetlenségi szabályokat és a jogorvoslati rendszert. Elősegítjük a lakosság aktívabb részvételét a közösségi döntésekben; ennek érdekében csökkentjük a helyi népszavazás eredményességének alsó korlátját (ld. még 3.3. pont).

ÉRTÜNK VANNAK
Olyan országban akarunk élni, ahol hivatal és hatóság az állampolgárok oldalán áll.

5.5. Kiszámítható, nem részrehajló, ügyfélbarát hatóságok és bíróságok.

Az ügyfélbarát működés érdekében felülvizsgáljuk a hatósági ügykezelés folyamatát, ahol lehet, bevezetjük az elektronikus kezelés lehetőségét. Kötelezővé tesszük a várakozási idő és a kitöltendő papírok számának mérését, ezek csökkentésétől is függővé tesszük a hivatalnokok jutalmazását. Ne az ügyfél legyen a postás: ahol lehet, biztosítjuk, hogy az adatok a hivatalok között közvetlenül mozogjanak. Az elfogulatlan bírói ítékezés érdekében előírjuk, hogy a súlyos büntetési tétellel fenyegető cselekmények esetében a gyanúsított vallomásokot videón rögzítsék. Átalakítjuk az előzetes letartóztatás intézményét, ami gyakran a tanúvallomás kikényszerítésének eszköze. Egyértelműbbé tesszük az állam kártérítési felelősségét, ha valakit ártatlanul ítélnék el vagy alaptalanul gyanúsítanak meg.

6. Életminőség, egészség és fenntarthatóság program

A megoldandó probléma

Hozzászoktunk, hogy a politika sikerét pusztán az előállított javak mennyisége alapján ítéljük meg. Életünk minőségére azonban az egészségünk és a környezetünk állapota is jelentős hatással van. A két kérdés szorosan összefügg, és közös döntésekkel befolyásolható. Az életkilátásainkat részben meghatározó egészségügyi rendszert ma a formális egyenlőség és szolidaritás mellett rendkívüli területi és informális egyenlőtlenségek, a források szűkössége mellett pazarlás és korrupció, megfelelő szakmai ellenőrzési rendszer nélkül a minőségbiztosítás és a fogyasztóvédelem hiánya jellemzik. Egészségünk azonban sokkal jobban függ attól, hogy hogyan élünk, mint attól, hogy miként gyógyítanak minket, ha már megbetegedtünk. Magyarország az egészségben eltöltött évek számát tekintve elmarad a hozzánk hasonló gazdasági fejlettségű országoktól, az elkerülhető halálokok tekintetében pedig húsz éve a világelső között vagyunk. Ebben a társadalmi egyenlőtlenségeken kívül az életmóddal, a környezettel és a táplálkozással összefüggő okok is fontos szerepet játszanak. Városaink fuldoklanak, az autóközlekedés helyenként ésszerűtlen és elviselhetetlen mértéket öltött, a fejlesztések pedig a gondok orvoslása helyett gyakran tovább pusztítják a megmaradt zöldfelületeket és építészeti értékeket. Az intenzív, vegyszeres, gépesített mezőgazdaság nem csak az élővilágot teszi tönkre. Rontja a jövőbeli biztonságos termelés esélyeit, egészségtelen, megbízhatatlan élelmiszerek tömegével árasztja el a fogyasztókat, felesleges energiafelhasználással, szállítással jár, miközben hátrányos helyzetbe hozza a hazai termelőket is, tovább súlyosbítva a vidék válságát. Az elmúlt évtizedekben követett fejlődési pálya az egész világon, így hazánkban is a természeti rendszerek tönkretételéhez,

eltűnéséhez, a természeti erőforrások túlhasználatahoz vezetett. Vizeink, folyóink állapota lesújtó, rendszeresek a katasztrofális szennyezések, egyes beruházások tartósan károsítják a fizikai és biológiai jellemzőiket. Másfél évtizede megoldatlan a Szigetköz helyzete, rendszeres árvizek pusztítanak a Tiszán, a Dunán és más folyóinkon, a Balaton vízszint-ingadozása újra és újra riadalmat vált ki. Erdeink állapota nem javul. Még a védett erdőkben is rendszeresen tarvágásokat végeznek, gyakran állami támogatással terjednek a nem Magyarországra való, idegenhonos fák. Az erdőket a lakosság is pusztítja. Az illegális fakitermelés, a falopás mindennapos tevékenységgé váltak, a hegyek csendjét krosszmotorosok, quadosok verik fel. A klímaváltozás környezeti, társadalmi, gazdasági és biztonságpolitikai hatásai felbecsülhetetlenek, az ezt okozó üvegházgázok kibocsátásának csökkentésében mégis alig van előrelépés. Magyarország ráadásul egyáltalán nincs felkészülve az éghajlatváltozás hatásainak kezelésére, holott ebből a szempontból különösen érzékeny területen fekszik. A nyersanyagok és az energiahordozók pazarlását sem folytathatjuk tovább a mai módon. Illúzió azt gondolni, hogy jelenlegi fogyasztásunk szerkezete és mértéke fenntartható. Mind a luxusfogyasztás, mind a silány termékek kényszerű fogyasztása komolyan súlyosbítja a hulladékproblémát. Ha kevesebb hulladékot akarunk, kevesebbet, tudatosabban és etikusabban kell fogyasztanunk. A jelenlegi folyamatok megfosztják a jövő nemzedékeket az emberhez méltó élet alapvető feltételeitől, elherdálják természeti és kulturális örökségünket, tovább fokozzák a környezeti terhek viselésében mutatkozó már most is súlyos társadalmi különbségeket.

A program elemei

AZ LESZEL, AMIT ESZEL

Olyan országban akarunk élni, ahol tudjuk, mi kerül az asztalunkra.

6.1. Élelmiszerbiztonság és élelmiszer-önrendelkezés.

Biztosítjuk, hogy a fogyasztókhöz egészséges és megbízható élelem kerüljön, amit ökológiailag biztonságos és fenntartható módon állítanak elő, és ami lehetővé teszi a hazai fajták fennmaradását, javítja a vidék népességmegtartó képességét (vö. 2.1. pont). Ennek érdekében a hazai termelők körében támogatjuk az ökológiai gazdálkodás elterjedését, segítjük a termékek eljutását a hazai piacokra. Öt év alatt további százezer hektáry terület ökológiai gazdálkodásra való átállítását akarjuk elérni. Ösztönözzük a helyi kereskedelmet, a helyi fajták termelését, lebontjuk az ennek útjában álló felesleges szabályozásokat. A vidék jövedelemtermelő-képességének javítása érdekében segítjük a falusi öko- és gasztroturizmust (vö. 2.6. pont). Megerősítjük az élelmiszerbiztonságot ellenőrző hatóságokat, a Magyar Élelmiszerbiztonsági Hivatal létszámát és költségvetésének reálértékét legalább a 2005-ös szintre akarjuk visszaállítani. A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal területi szerveit szintén meg kell erősíteni. Mindent megteszünk annak érdekében, hogy a genetikailag módosított

élelmiszernövényekre vonatkozó hazai termesztési tilalom fennmaradjon, és támogatjuk más EU-tagállamok hasonló tilalmait. Az EU forrásait a nagyipari mezőgazdaság támogatása helyett a fenti célok elérése érdekében hasznosítjuk. A Közös Agrárpolitikán belül támogatjuk az I. (termeléshez kötött) pillér forrásaiból mintegy 35 milliárd forint progresszív moduláció szerinti átcsoportosítását a II. (vidékfejlesztési) pillérre. A 2007-2013-as tervezési időszakban lehívható mintegy 1400 milliárd forintnyi mezőgazdasági támogatáson belül az 1. intézkedési tengely - elsősorban nagygazdálkodókat érintő beruházási - támogatásaiból minimum 15%-ot, hozzávetőleg 100 milliárd forintot átcsoportosítunk, részben a tengelyen belül (például fiatal gazdák, termelői csoportok támogatására), részben a 2. (agrár-környezetvédelmi), a 3. (gazdasági diverzifikáció és a vidéki életminőség javítása), illetve a 4. tengely (LEADER-programok) javára. A magyar gazdálkodók és fogyasztók közös érdekeire koncentráló, az adott keretek között is önálló agrárpolitikát valósítunk meg.

A MI BŐRÜNKRRE MEGY

Olyan országban akarunk élni, ahol az egészségünket komolyan veszik.

6.2. Egészségmegőrzés, az egyenlőtlenség visszaszorítása, minőségbiztosítás, és felelős gazdálkodás az egészségügyben.

Az egészséggel kapcsolatos állami felelősség része az egészségmegőrzés. Ennek szempontjait a fejlesztéspolitikába és az egyes ágazati politikákba is beépítjük. A teljes oktatási rendszerben megerősítjük az egészségügyi ismeretek tanítását. Enyhítjük a betegek információs kiszolgáltatottságát. Az egészségügyben szükséges intézményszerkezeti átalakításokat a területi hozzáférési egyenlőtlenségek kiegyenlítését szem előtt tartva hajtjuk végre. A házi orvosi munka színvonalának javulása érdekében a mostani házi orvosi szolgálatot két-szintű házi egészségügyi szolgálat váltja fel, amelyben a feladatok egy részét diplomás nővérek végzik. A lakosságarányosan telepített járóbeteg-ellátást képessé tesszük minden járóbeteg-rendelésen megoldható feladat végleges ellátására, így csökkenthető lesz az aktív fekvőbeteg-ellátási kapacitás. Az informális egyenlőtlenségek csökkentése érdekében széleskörű társadalmi vita után teljesen egyértelművé és átláthatóvá kell tenni, hogy a biztosított jogviszony pontosan mely ellátások milyen arányú finanszírozására terjed ki.

Az ellátásnak az OEP és a szakmai kollégiumok által az egyes betegségi állapotokhoz kidolgozott, naprakész és alternatívákat is tartalmazó szakmai protokollok alapján kell történnie. A protokollrendszer alapján a szolgáltatóktól független, a konkrét orvos-beteg találkozásokra is kiterjedő minőségellenőrzési rendszert építünk ki, szakmai konfliktusok vállalására is képes és kész ellenőri apparátussal. Az ellátásokat a valós értékükön, az amortizációt is figyelembe véve kell finanszírozni, ezzel párhuzamosan meg kell szervezni a pénzek felhasználásának szigorú ellenőrzését.

HOVÁ LETT A TAVALYI HÓ?

Olyan országban akarunk élni, ahol van tavasz és őszi, nyár és tél.

6.3. Felelős klímapolitika és energiagazdálkodás.

Az éghajlatváltozás az emberiség előtt álló legnagyobb, legösszetettebb és legsürgetőbb probléma. Ezért mi az Európai Unió üvegházgáz-kibocsátásra vonatkozó célkitűzései közül a szigorúbb forgatókönyvet támogatjuk, ami Magyarország esetében 2020-ig (2005-höz képest) 12,5%-os csökkentést jelent. Az energiafelhasználásban a növekvő igényeknek való megfelelés helyett a cél az energiaigény folyamatos csökkentése, amit ésszerű takarékossgal és a hatékonyság növelésével lehet elérni. A Nemzeti Energia-takarékossági Program (NEP) jelenlegi 2,5 milliárdos támogatási összegét fokozatosan emeljük, a pályázati rendszert átláthatóbbá és egyszerűbbé tesszük. 2020-ig a teljes energiafelhasználás egyötödét a helyi adottságokhoz alkalmazkodó megújuló energiaforrásokból akarjuk előteremteni, így csökkentve az egyre drágább, szennyező és az országot súlyos külső függésben tartó fosszilis energiahordozók arányát. Csökkentjük az energiarendszer központosítottságát, ösztönözzük az autonóm - nem hálózati - energiatermelést és tárolást. Mindehhez az EU-s források és az energiaár-támogatások átcsoportosítása, valamint az üvegházgáz-kibocsátás

megadóztatása révén teremtünk fedezetet. A változó klímához való alkalmazkodás érdekében prioritásként kezeljük az erre vonatkozó kutatásokat. Valamennyi szektor stratégiai tervezésében kiemelt szerepet kap az éghajlatváltozás hatásainak kezelése, különös tekintettel a mezőgazdasági, területfejlesztési, vízügyi és erdészeti területre.

LEVEGŐT!

Olyan országban akarunk élni, ahol a városi levegő szabaddá, és nem betegé tesz.

6.4. Élhető, egészséges városi környezet.

Országos szinten kiegyensúlyozott, többközpontú településhálózat kialakítására, a város és a vidék kapcsolatainak erősítésére van szükség. Az önkormányzatoknál ösztönözzük a hosszú távú érdekeket szem előtt tartó városfejlesztési tevékenységet, a helyi demokrácia és a közösségi tervezés erősítését, a társadalmi részvétel növelését a döntéshozatalban. Az ezt fékező jogszabály-módosításokat, például a közigazgatási eljárás általános szabályairól szóló törvénynek a részvétel megnehezítését célzó tervezett módosítását megakadályozzuk. Az innovatív módszerek alkalmazását az EU-s források (az Államreform Operatív Program) megfelelő csoportosításával biztosítjuk. Újraszabályozzuk az autóközlekedést, fejlesztjük a tömegközlekedést, különös tekintettel az elővárosi vonalakra, támogatjuk az egyre több város lakó által választott kerékpáros közlekedést. A Közlekedés Operatív Programból a városi és elővárosi közlekedés fejlesztésére 2013-ig lehívható több mint 1,5 milliárd eurós keretösszeget ezekre a célokra koncentrálnak, biztosítva, hogy egyes kétes hatékonyságú presztízsberuházások (például a négyes metró) ne vonják el az összes forrást a

valóban szükséges fejlesztések elől. A köztérket felszabadítjuk a gyalogosforgalom számára. Megújuló, pezsgő városközpontok kialakítását támogatjuk. Szabályozzuk és korlátozzuk a káros városszerkezeti, közlekedési és környezeti hatásokkal járó, erőfőlényükkel a beszállítókkal szemben visszaélő és gyakran azonosíthatatlan eredetű, nem biztonságos élelmiszereket forgalmazó hipermarketek, bevásárlóközpontok, kereskedelmi láncok terjedését. Újjáélesztjük történelmi városközpontjainkat, útját álljuk az üzleti célú rombolásnak. A hátrányos helyzetű városi területek, lakótelepek rehabilitációját folytatjuk. Többfunkciós városrészek kialakításával azt igyekszünk elérni, hogy a lakóhely, a munka és a kikapcsolódási lehetőségek közel essenek egymáshoz. Megakadályozzuk a városi zöldterületek beépítését, a roszdaövezeteket pedig ismét hasznosítjuk.

CSAK TISZTA FORRÁSBÓL
Olyan országban akarunk élni, ahol mindenki vigyáz vizeinkre.

6.5. Vizeink védelme.

Javítjuk, illetve megóvjuk a felszíni és felszín alatti vizeink minőségét, ökológiai állapotát. A szomszédos országokkal együttműködve megelőzzük a közelmúltban történetekhez hasonló határon átnyúló szennyezéseket. Növeljük a csatornázottságot, és a tisztítóművek korszerűsítésével, bővítésével a megfelelően tisztított szennyvizek arányát. Ahol ez a megfelelő megoldás, segítjük az alternatív tisztítási módszerek alkalmazását. Az ipari és mezőgazdasági szennyezést a hatósági ellenőrzés szigorításával, illetve a technológiai váltás kikényszerítésével előzzük meg. A csupán gátmagasítókra támaszkodó árvízvédelmet az ártéri gazdálkodást és a vizes élőhelyek helyreállítását is szolgáló, összetett programokkal váltjuk fel. Megőrizzük a megmaradt ártereket, rehabilitáljuk az ártéri ökoszisztémákat. A folyószabályozásban kerüljük az intenzív beavatkozásokat, megőrizzük a természetes mederformákat. A Balatonnál megakadályozzuk a természetes vízszint-ingadozásokkal összeegyeztethetetlen fejlesztéseket, megóvjuk, helyreállítjuk a természetes állapotú partszakaszokat. Rehabilitáljuk a Szigetközöt, a dunai hajóút-fejlesztés során ökológiaileg optimális megoldásokat alkalmazunk, fokozottan védjük a dunai vízbázisokat. A Tiszán a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztését a komplex tájhasználat és ártéri gazdálkodás elvei szerint valósítjuk meg.

MAGUNK ALATT A FÁT
Olyan országban akarunk élni, ahol mindenki vigyáz erdeinkre.

6.6. Erdeink védelme.

Az erdők ügyét elsősorban környezeti ügyként kezeljük. Az ehhez szükséges intézményi változások közül a legfontosabb, hogy az erdészeti szakigazgatást a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumhoz rendeljük. Az állami erdőkben, különösen a védett, természetes erdőkben, a folyamatos erdőborítást biztosító (vágásterülettel nem járó) gazdálkodást, vagy a természetvédelmi kezelést, illetve az őshonos fajok telepítését támogatjuk. A fokozottan védett erdőkben csak természetvédelmi kezelésre kerülhet sor. A szükséges változtatások forrását az ágazat által megtermelt jövedelemen túl erdészeti támogatásokkal, az erdőkörnyezet-védelmi kifizetések részarányának növelésével biztosítjuk. A magán-erdő-tulajdonosok számára támogatásokat és továbbképzési lehetőséget biztosítunk. A személyi jövedelemadó egy százalékanak kiemelt közcélra történő felajánlásakor ismét választhatóvá tesszük a természetközeli erdőgazdálkodást, amit megszüntetése előtt, 2007-ben az adózók 220 millió forinttal támogattak. Szigorúan fellépünk az illegális fakitermelés és az erdőben űzött motorsportok ellen. Ennek érdekében összevonnuk és megerősítjük a természetvédelmi és erdészeti hatóságokat, és biztosítjuk más állami szervekkel, elsősorban a rendőrséggel való hatékonyabb együttműködésüket. Lehetővé tesszük a környezet- és természetvédő társadalmi szervezetek teljes értékű részvételét az erdészeti eljárásokban.

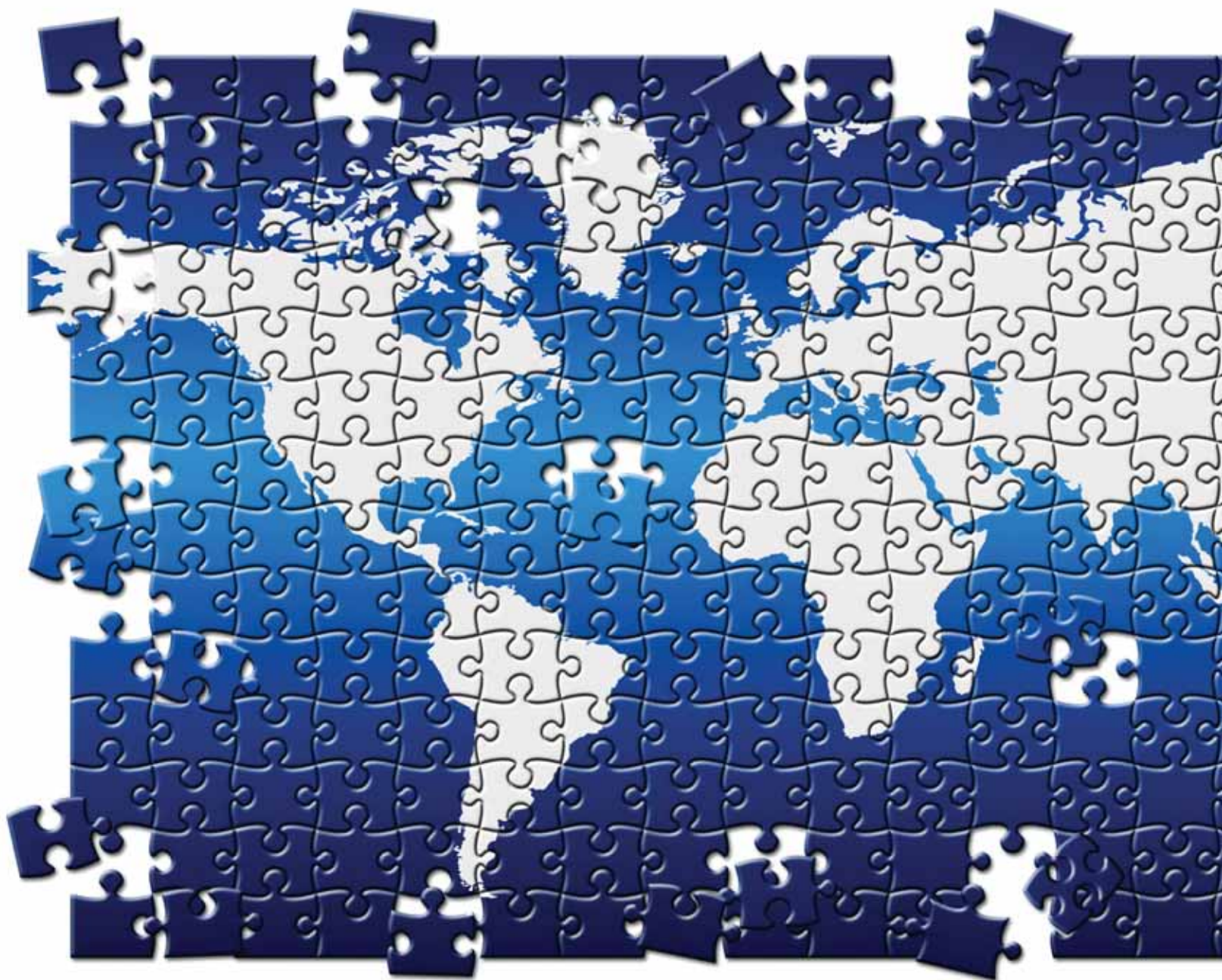
A TÁRGYAKON TÚL
Olyan országban akarunk élni, ahol a fogyasztás van az emberekért, és nem az ember a fogyasztásért.

6.7. Fenntartható termelés és fogyasztás, fenntartható hulladékgazdálkodás; szemléletformálás.

Támogatjuk a tiszta technológiákat és a környezetbarát termékeket. Visszaszorítjuk az egyszerhasználatos árukat és csomagolásokat. Szorgalmazzuk a kormányzati példamutatást, többek között a zöld közbeszerzésen keresztül. Szabályozzuk a fogyasztást serkentő üzeneteket, különösen a gyerekeknek szóló reklámokat. Szemléletformálással segítjük a racionális, nem pazarló fogyasztási szokások kialakulását. Az ártalmatlanítás-centrikus hulladékgazdálkodást megelőzés-központúvá alakítjuk át. A túlméretezett regionális rendszerek helyett a kistérségi rendszereket és a hulladékcsökkentésre irányuló beruházásokat támogatjuk. Megteremtjük a másodnyersanyagok piacát. Általánossá tesszük a fenntarthatóság oktatását az oktatási rendszer minden szintjén.

A piacgazdaság szereplői, az állami szervek (intézmények, hatóságok, rendvédelmi szervek) képviselői számára elérhetővé teszünk minden olyan ismeretet, ami bemutatja a társadalom és a környezet kapcsolatát, segít a fenntarthatatlan folyamatok felismerésében, elméleti és gyakorlati utat mutat a konfliktusok enyhítésében és leküzdésében. Megerősítjük ennek intézményi hátterét, támogatjuk a megfelelő pedagógiai programok kidolgozását.

7. Közösen Európával egy jövőbarát világért program

A megoldandó probléma

Az ország társadalmi, gazdasági és környezeti problémái ezer szálon kötődnek a világpolitikához és a globális piacgazdasághoz. Legyen szó munkahelyteremtésről, szociális biztonságról, éghajlatváltozásról, demokratikus önrendelkezésről vagy az új típusú biztonsági kockázatokról, az előttünk tornyosuló feladatok csak a nemzetállami intézményeken túlmutató fellépéssel oldhatók meg. Magyarország a rendszerváltás óta értékes tapasztalatokat halmozott föl a kisebbségek együttélésének intézményes kezelése terén, amely a nemzetközi együttműködésben is hasznosítható. A globális egymásrautaltság és sajátos helyzetünk tehát egyaránt azt diktálja, hogy sokkal határozottabban vegyünk részt a szolidaritásra és jogbiztonságra épülő, határokon átívelő együttműködésekben. Az Európai Unió tagjaként meg is van a lehetőségünk, hogy aktív részesei legyünk a globális kor-

mánzásnak. Célunk, hogy az európai zöld pártokkal együttműködve kezdeményező szerepet vállaljunk az Európai Unió jelenlegi politikai válságának megoldásában, az európai és azon belül a közép-európai politikai együttműködés alakításában, az Unió külpolitikájának és kereskedelempolitikájának formálásában. Arra törekszünk, hogy a globalizáció viszonyai között is megőrizzük a magas szintű társadalmi szolidaritás sajátosan európai modelljét. Másrészt azt akarjuk elérni, hogy Magyarország és az Unió hatékonyan lépjen fel az oszthatatlan és egyetemes emberi jogok, a demokratikus értékek, a globális igazságosság előmozdítása, a konfliktusok békés megoldása, a nemzetközi jogbiztonság, valamint az emberiség életfeltételeinek hosszú távú biztosítása és az egymás iránti bizalom erősítése érdekében.

A program elemei

EGYEDÜL NEM MEGY

Olyan Európában akarunk élni, amely megóvja szociális vívmányait a globalizáció körülményei között is.

7.1. Szociális és szolidáris Európa.

A szociális Európai Unió megteremtése érdekében fellépünk a nemzetállamok közötti adóverseny és a tagállamok szociális rendszereinek gyengülése ellen. Ehhez a nyereség-, vagyon- és környezetvédelmi adó minimumát is meghatározó közös adópolitikára, illetve az adóparadicsomok, az adóelkerülés elleni együttes fellépésre lesz szükség. A közszolgáltatások védelmét európai szabályozásnak kell biztosítani, a társadalombiztosítás finanszírozásában új európai eszközöket kell találni, és szükség van a munkaidő európai szintű csökkentését célzó kezdeményezésre is. Olyan összehangolt kutatási-fejlesztési és oktatáspolitikára kell támaszkodni, amely előmozdítja a magas hozzáadott értéket képviselő, de csekély anyagáramlással járó gazdasági tevékenységeket. Alapvető fontosságú a verseny- és munkafelügyelettel, fogyasztóvédelemmel foglalkozó nemzeti és európai intézmények együttműködése. A közösségi költségvetést úgy kell növelni, hogy a fenti célok a költségvetés szerkezetében is határozottabban megmutatkozzanak.

NEM VAGY-VAGY, HANEM IS-IS!

Olyan Európában akarunk élni, ahol a közösségek és a kultúrák fontosabbak, mint az országhatárok.

7.2. A nemzeti kisebbségek kulturális identitásának védelme a multikulturális Európában.

A jövő szolidáris Európája multikulturális. Meggyőződésünk, hogy a határon túli magyar kisebbségek jövőjét is a nyelvi és kulturális identitás megőrzését támogató Európai Unió szavatolja. Magyarország speciális helyzetéből adódóan motorja lehet az európai multikulturalizmusnak. A bevándorlás lehetővé tételét és a kisebbségek valódi integrációját a globális igazságosságon túl az európai jóléti modell fenntartása is megköveteli. Európai szinten garantálni kell a nyelvek és kultúrák elismerését és ápolását, az anyanyelv használatának és tanításának jogát. A nemzeti önrendelkezés tiszteletben tartása és a kirekesztő közösségfelfogások határozott elutasítása mellett támogatjuk a határok lebontását, a nemzeti és etnikai kisebbségek autonómiáját. Szolidárisak vagyunk a határokon túl élő magyarsággal, támogatjuk közösségeik önkormányzati törekvéseit. Megismerve és megértve a szom-

MI, EURÓPAIAK

Olyan Európában akarunk élni, ahol mindannyian hozzájárulhatunk közös ügyeinkhez.

7.3. Demokratikus Európa.

szédos nemzetek érzékenységét kölcsönösen elfogadható megoldásokra törekszünk; célunk egy példaértékű közép-európai együttműködés megteremtése. A békés együttélés biztosítása érdekében intézményesen és anyagilag is sokkal erőteljesebben kell támogatnunk a határokon átívelő regionális kapcsolatokat, például a környezetvédelmi, oktatási, ifjúsági, tudományos, gazdasági vagy civil szervezetek közötti együttműködések révén. Fel kell venni a harcot az új formában jelentkező gazdasági kizsákmányolás ellen, amely illegális és embertelen körülmények között végzett munkára kényszeríti a bevándorlókat. Közös bevándorlás-politika révén mindenki számára európai állampolgárhoz méltó életet kell biztosítani, előmozdítva egyúttal a társadalmi integrációt és a kultúrák békés egymás mellett élését.

Az Európai Unió a demokratikus berendezkedésű államok óriási vívmánya, de fejlődése során messze került polgáraitól, átláthatatlanná és nehezen ellenőrizhetővé vált. Ezért a döntéshozatalban növelni kell a közvetlenül választott Európai Parlament szerepét. Ki kell terjeszteni az együttdöntési eljárás alkalmazását, erősíteni kell az EP kezdeményezési jogát a jogalkotásban, növelni kell jelentőségét a nemzetközi szerződések előkészítésében, megtárgyalásában, elfogadásában, valamint a költségvetés elfogadásában. Az EP legitimitásának növelése és ellenőrizhetősége érdekében a képviselőket egységes európai választójog alapján, európai választóköretekben, közös európai pártlistákról kell megválasztani. A demokratikusabb ellenőrzéshez nem a Tanács, hanem a Bizottság és a Parlament szerepét kell erősíteni; a Bizottságot a Parlament számoltassa el, a Bizottság elnökét pedig válassza az EP. A Tanács működésében a többségi elvet kell követni. Ahhoz, hogy a polgárok jobban beleszólhassanak a közösségi ügyekbe, nagyobb szerephez kell jutnia az európai népszavazásnak és állampolgári kezdeményezésnek. Eközben ösztönözni kell az európai nyilvánosság és média-hálózat kiépülését, a szakszervezetek és civil szervezetek hatékonyabb bevonását. Az átláthatóság és a hitelesség érdekében erősíteni kell a régiók szerepét, meg kell szüntetni az Unió intézményeihez kötődő pazarlás minden formáját.

EURÓPA HOLNAP

Olyan Európában akarunk élni, ahol a környezet és az egészség védelme nem ismer határokat.

7.4. Fenntartható Európa.

Nincs fenntartható Magyarország fenntartható Európa nélkül. Célunk a fenntartható fejlődés európai modelljének megvalósítása. Ezért a környezet- és egészségvédelem elvét egyenrangúvá kell tenni a négy alapszabadság elvével. A közösen meghatározott környezeti elveket és rendelkezéseket be kell tartatni. Javítani kell a környezeti felügyeletet, az ítélkezés és a döntések végrehajtásának hatékonyságát. A környezeti erőforrások használatára és a környezetterhelésre kivetett adók révén az adózást ökológiai alapokra kell helyezni. A közös agrárpolitikában ösztönözni kell a környezetbarát termelési módokat, érvényesíteni kell az állatvédelem és a méltányos kereskedelem elvét, le kell építeni a környezetileg káros szubvenciókat. Az Unió támogatási rendszerén belül következetesen érvényesíteni kell a környezeti szempontokat, megkülönböztetett szerepet kell kapniuk az energia- és erőforrás-takarékos ágazatoknak és fejlesztéseknek. Az Európai Uniónak globális léptékben kezdeményező szerepet kell játszania a fenntarthatóság megvalósításában. Ennek útja nemzetközi egyezmények és szervezetek létrehozása működésük támogatása, a hatályos egyezmények következetes betartása és betartatása. Az Unión belül intézményes formában is meg kell teremteni a jövő nemzedékek érdekeinek képviselőjét. Az EU-ban Pannon ökorégióként definiált térségünk környezeti terhelésének és kockázatainak csökkentésében a környező országokkal együtt kell működnünk.

LEHET MÁS A VILÁG

Igazságos, demokratikus, fenntartható világban akarunk élni.

7.5. Demokratikus globális együttműködés.

A globalizáció jelenlegi egyoldalúságát globális szabályozással, az állami kormányzás megerősítésével, a helyi gazdasági folyamatok támogatásával lehet és kell alakítani. Célunk, hogy Magyarország az Unió aktív tagjaként lépjen föl a szolidaritásra, jogbiztonságra és igazságosságra épülő, demokratikus globális kormányzásért. Ehhez először is demokratizálni kell a létező intézményrendszert. Meg kell erősíteni az ENSZ szervezeteit, növelni kell a Kereskedelmi Világszervezet átláthatóságát, kiegyensúlyozottabbá kell tenni a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap irányítását. Az ENSZ Millenniumi Fejlesztési Céljaival összhangban emelni kell a nemzetközi fejlesztésre fordított összegeket, erősíteni kell a méltányos kereskedelem rendszerét. A globális gazdasági folyamatok szabályozása, a szegénység felszámolása és a nemzetközi újraelosztás hatékonyabbá tétele érdekében aktívan támogatjuk olyan globális adók bevezetését, mint például a nemzetközi szénadó, vagy a rövidtávú pénzmozgásokra

kivetett Tobin-adó. Szükségesnek tartjuk az ENSZ felügyelete alá tartozó új intézmények fölállítását is, mint például a globális adók beszedését és elosztását koordináló nemzetközi pénzügyi szervezet, vagy a fenntarthatóság elvét érvényesítő környezetvédelmi világszervezet. Korunk új típusú biztonsági kihívásaira csak békés eszközökkel, alkotó módon adhatunk választ; az erőszak, a fegyverkezési verseny nem megoldás. Támogatjuk a konfliktusok eskalációjának tárgyalásos megelőzését, az ENSZ békefenntartó szerepének növelését, az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikájának megerősítését, az energiafüggettség csökkentését. Támogatjuk a nukleáris, biológiai és vegyi fegyverek számának korlátozását és fokozatos leszerelését, a taposóaknák használatának teljes körű betiltását, illetve a fegyverkereskedelem és fegyverszállítás szabályainak radikális szigorítását, ellenőrzését.

1. melléklet

A foglalkoztatás növelésének költsége és fedezete a költségvetésben 2011-ben

A 15 és 64 év közötti magyar népesség alig 57 százaléka dolgozik, és az MNB előrejelzése szerint ez az arány 2010-ig tovább csökken. A kiszámítható gazdasági környezet megteremtésével és az alábbi, jól összehangolt szakpolitikai lépésekkel azonban újra be lehet indítani a foglalkoztatás bővülését.⁴

Forrás: 2007-ig KSH Munkaerőfelvétel, 2008-2010: MNB-előrejelzés, Inflációs jelentés 2008. augusztus, 2010- 2014: LMP szimuláció.

A munkahelyeket nem a kormány teremti, de a feltételek alakításával ösztönözni tudja erre a vállalkozásokat. Négy területen kell egyszerre lépni. (1) Kiszámítható gazdasági környezetet kell teremteni, hogy ne kelljen óriási kockázatot vállalnia annak, aki új munkaerőt vesz fel. (2) Csökkenteni kell a képzetlen munkaerő bérköltségét, hogy azokat is megérje alkalmazni, akiknek alacsony a termelékenysége. (3) A jóléti ellátásokhoz kapcsolódó együttműködési, álláskeresési feltételek szigorításával és következetesebb érvényesítésével növelni kell a nem dolgozók munkába állási hajlandóságát. (4) Az aktív munkaerőpiaci eszközök fejlesztésével javítani kell a munkanélküliek foglalkoztathatóságát, és enyhíteni kell a munkába állás akadályait.

1. A kiszámítható gazdasági környezet megteremtése nem pénz, hanem politikai döntés és elkötelezettség kérdése. Ha 2010-ig a konvergenciaprogram szerinti pályán halad az államháztartás, akkor újabb megszorító intézkedések nélkül, a kiadási és bevételi szerkezetének vázolt átalakításával is betartható a közpénzügyi törvényben rögzített vállalás, hogy az államadósság nem növekszik az inflációnál gyorsabban.

2. A munkaerő iránti kereslet növeléséhez a bérköltségek csökkenésére is szükség van. A foglalkoztatás nem általában alacsony. A fiatalabbak és az érettségizettek az EU-átlaghoz hasonló arányban dolgoznak, az idősebb és a képzetlen népesség körében viszont sokkal alacsonyabb a foglalkoztatottság. Ez részben a jóléti ellátások miatt van így, részben pedig annak tudható be, hogy a minimálbér és a járulékok együtt magasabbak, mint a képzetlen munkások termelékenysége. Ezért olyan lépéseket javasolunk, ami általában is, de a minimálbér szintjén nagyobb mértékben csökkenti a bérköltségeket. Az első évben, 2011-ben 8%-kal csökkenhet a minimálbér bérköltsége, és 5-6%-kal az átlagbére, ami együttesen egy év alatt a trendhez képest 0,5%-kal gyorsabb növekedést hozhat a foglalkoztatásban. A következő két évben a járulékok további 4 százalékpontos csökkentése és (2,5-3 %-os inflációt feltételezve) a minimálbér nominális szintjének rögzítése is elegendő a bérköltség érdemi csökkentéséhez. A minimálbér reálértékének csökkentését ellensúlyozni kell a szociális segélyhez való hozzáférés kibővítésével.

A bérköltség csökkentésének költsége és fedezete a költségvetésben 2011-ben (2008. évi milliárd forint)

a szolidaritási járulékok csökkentése (2,5 + 0,5 = 3 százalékpont)	-120
a munkáltatói egészségbiztosítási járulék csökkentése (2 százalékpont)	-40
a szakképzési hozzájárulás megszüntetése (1,5 százalékpont)	-20
a tételes egészségügyi hozzájárulás eltörlése	-80
a minimálbér elmaradt indexálása miatti bevételkiesés	-5
a szociális segélyezés hozzáférhetőségének kiterjesztése	-5
az emelkedő foglalkoztatás miatti többletbevétel (járulék, szja)	15
az aktív munkaerőpiaci eszközök jobb célzása, szűkítése, átcsoportosítása	40
a munkanélküli-ellátásokra és rokkantnyugdíjra fordított kiadás csökkenése	5
egyed adókedvezmények megszüntetése	20
a zöld adók emelése	10
az áfa emelése 2 százalékponttal	180
Egyenleg	0

Forrás: saját becslés és korábbi adóreform-javaslatok
<http://www.miniszterelnok.hu/domain2/files/modules/module25/13597B7F113406C01.pdf>

3. A munkakínálat növeléséhez egyfelől arra van szükség, hogy a nem dolgozók nagyobb ösztönzést kapjanak a munkakeresésre és munkavállalásra. Ennek legjobb eszköze nem a segélyek összegének csökkentése, hanem az együttműködési, álláskeresési feltételek szigorítása és következetes betartatása. Ehhez a szabályozást és a munkaügyi kirendeltségek érdekeltségét is javítani kell. Másfelől, át kell alakítani azoknak a jóléti ellátásoknak a hozzáférési feltételeit, amelyek munkaképes embereket hosszú időre vagy véglegesen távol tartanak a munkaerőpiactól. A legfontosabb ilyen ellátás a rokkantnyugdíj és a rokkantsági járadék. Ezek átalakítása elkezdődött ugyan, de érdemi változás még csak a munkavégző-képesség megállapításának szabályaiban történt.

4. A munkavállalás akadályainak enyhítése, a munkavégző-képesség javítása nélkül nem várható, hogy azok, akik több éve nem dolgoznak, képesek legyenek visszatérni a munkaerőpiacra. Ehhez az aktív munkaerőpiaci eszközök (képzés, bértámogatás, utazási támogatás stb.) átalakítására van szükség, annak érdekében, hogy a leginkább rászorulóknak kapjanak támogatást, és a segítség személyre szabott, a tényleges szükségleteknek megfelelő és hathatós legyen, illetve ténylegesen a munkába állás irányába hasson. Erre a feladatra uniós források is rendelkezésre állnak, így nem újabb pénzekre, hanem jobb szabályozásra, valamint az eredményesség folyamatos ösztönzésére és ellenőrzésére van szükség.

⁴ Az intézkedések kidolgozásában az MNB-ben 2008. augusztus 29-én tartott Termelékenység és gazdasági növekedés: munkaerőpiaci kihívások című konferencián elhangzott, illetve ott hivatkozott számításokra és tanulmányokra támaszkodtunk.
http://www.mnb.hu/Engine.aspx?page=mnbhu_konf_fomenu&ContentID=11282

2. melléklet

A kiszámítható és felelős költségvetési politika középtávú hatása az államháztartásra

A kiszámíthatatlan gazdaságpolitika nem csak a beruházások elmaradásával, hanem közvetlen költségekkel is jár; megnöveli az országkockázatot és ezen keresztül az államadósság kamatait.⁵ A kiszámíthatóság és stabilitás megteremtésének egyik feltétele a költségvetési fegyelem, a másik pedig a szerkezeti reform, a bevételek és kiadások olyan átalakítása, ami csökkenti a költségvetési hiány jövőbeli növekedésének kockázatát. A fentiekben vázolt intézkedési csomagok mindkét feltételnek megfelelnek. A közpénzügyi törvény biztosítja a költségvetési fegyelem betartását, a bérköltségek csökkentése, a jóléti kiadások célzásának javítása lenne az első lépés a szerkezeti átalakításban, a kormányzati eredményesség számonkérhetőségének erősítése pedig ösztönzést adna a további lépések végrehajtására. Ezek a lépések egymást is erősítik. A kiszámíthatóság megteremtésével javul a gazdasági teljesítmény, a hitelesség visszaszerzése nyomán csökken a kamatfelár, és mindez a kiadások és bevételek szerkezetét javító további átalakításokhoz is mozgásteret biztosít, valamint lehetővé teszi, hogy kevesebb jóléti áldozattal érjük el a fenntartható fejlődési pályát.

A hiteltelen költségvetési politika közvetlen költségét jelzi, hogy a magyar állam 2007-ben nagyságrendileg 340 milliárd forint kamatfelárat fizetett ki ahhoz képest, mintha a forint-kamatláb az eurókamatláb szintjén lenne. Összehasonlításképp ugyanebben az évben a kórházakra 490, a felsőoktatásra 400, a rendőrségre és közbiztonságra 260 milliárd forintot fordított a magyar költségvetés. Ha a forint kamatlába az euró kamatlábának szintjére csökkenne, akkor ennyivel csökkennének az állami kiadások, ami lehetővé tenné például a munkát terhelő járulékok 3 százalékos csökkentését, vagy a helyi iparüzési adó kétharmadának elengedését.

A kamatfelár miatti többletkifizetés 2007-ben, milliárd forint

	Az euróhozamhoz képest	A visegrádi országok átlaghozamához képest
Összesen	338	314
Ebből külföldieknek fizetett	91	82

Forrás: Gazdasági hatásvizsgálat, T/4319. számú törvényjavaslat a költségvetési felelősségről és a törvényhozási költségvetési hivatalról, 2007. november. <http://www.parlament.hu/irom38/04319/04319.pdf>

A költségvetési felelősségről és a Törvényhozási Költségvetési Hivatalról szóló, az Országgyűlésnek 2007-ben benyújtott, de azóta sem elfogadott törvény olyan szabályrendszerre tesz javaslatot, amely megakadályozza a költségvetési kiadások ad hoc ingadozását. A költségvetés-politikai és a gazdasági stabilitás erősödése, továbbá a nemzetközi megítélés javulása nyomán csökkenhet a forintkamatlábak felára az eurókamatlábakhoz képest, ezáltal csökkenhet a költségvetés kamatkiadása, illetve a forintalapú lakáshitelek és vállalati beruházási hitelek kamata is. A kamatlábak csökkentésén kívül a kiszámíthatóbb gazdaságpolitika kedvező hatást gyakorolhat a forint árfolyamára is, az árfolyam stabilitása pedig megkönnyíti a befektetéssel és hitelfelvétellel kapcsolatos döntéseket, valamint csökkenti a devizaalapú eszközök és hitelek kockázatát.

A nemzetközi példák egyértelműen azt bizonyítják, hogy a hiteles, kiszámítható és a választási ciklusok hatásaitól kevésbé függő gazdaságpolitika javítaná az ország megítélését a nemzetközi gazdasági szereplők körében, ami a kamatlábak csökkenésében és a forint erősödésében is megnyilvánulna. Svédország például 1996-ban vezetett be fiskális szabályt, amely a ciklikusan igazított teljes egyenleg 2%-os többletét írta elő. A megerősödő fiskális fegyelemnek köszönhetően 2007-re a svéd adósságráta a GDP 73,7%-áról 47%-ra csökkent, s ezzel párhuzamosan a svéd irányadó kamatláb is mérséklődött, az 1995-ös 8,5%-os átlagos érték 1997-re 4,1%-ra esett. A kamatlábak csökkenésében ugyan más világgazdasági folyamatok is szerepet játszottak, a dollárhozámokhoz viszonyított különbség csökkenése azonban jól mutatja, hogy a mérséklődés jelentős részét a svéd gazdasági folyamatok, azon belül pedig elsősorban a megerősödő fiskális fegyelem és hitelesség idézték elő.

⁵ Lásd a 2007. évi T/4319. számú, a költségvetési felelősségről és a törvényhozási költségvetési hivatalról szóló törvényjavaslat indoklását és gazdasági hatásvizsgálatát.

Kiadja: Ökopolitikai Műhely Alapítvány
Számlaszám (HUF): 10700206-47517604-51100005
Design: Kiss Maja, Csillag Gábor
Nyelvi lektor: Pinczés Bálint
Nyomda: Mackensen Kft.

www.lehetmas.hu
info@lehetmas.hu

